

Samenlevingsvisie

GEMEENTEBELANGEN

Colofon

Titel: **Samenlevingsvisie GemeenteBelangen Raalte**

Auteur: **Visiegroep GB Raalte**

Datum: **10 januari 2022**

Versie: **VK22-2**

Inhoud

Inleiding	3
1. Kompas voor politiek.....	4
2. De gemeente is van ons allemaal	5
3. Participatiesamenleving	6
4. Sociaal-economische ongelijkheid	9
5. Discriminatie op basis van ras, afkomst, religie, seksuele geaardheid of sekse	10
6. Vergrijzing.....	12
7. Functioneren woningmarkt	13
8. Beleving Centraal.....	15
9. Een levendig centrum en aantrekkelijke dorpen	17
10. Openbare Ruimte	23
11. Infrastructuur & Mobiliteit	28
12. Buitengebied en veranderende landbouw.....	41
13. Cultuur	42
14. Aanpassen aan klimaatveranderingen	43
15. Energietransitie	45
16. Biodiversiteit.....	47

Inleiding

Voor u ligt de samenlevingsvisie van de politieke vereniging GemeenteBelangen. Het is een dynamisch werkdocument dat voortdurend bijgesteld wordt. Op die wijze is het ons kompas voor het bedrijven van politiek: zowel een praktisch handvat voor de dagelijkse politiek als ook een weergave van de opvattingen van de partij voor de komende jaren.

Het bestaan van deze samenlevingsvisie zegt veel over de werkwijze en opvattingen van GemeenteBelangen. Het gesprek dat de partij met inwoners van de gemeente voert over allerlei onderwerpen binnen de gemeentepolitiek wordt gestuurd door dit document, maar kan evenzo aanleiding zijn wijzigingen aan te brengen.

Binnen GemeenteBelangen bestaat een visieoverleg waarin fractie, bestuur en leden zijn vertegenwoordigd. Dit overleg is opgericht om de samenlevingsvisie voortdurend te updaten op basis van nieuwe ontwikkelingen en gesprekken binnen de gemeente. De jaarlijkse Trendanalyse Overijssel is daarbij als startpunt gehanteerd. Het bureau beschrijft en analyseert trends, onder andere op hun belang voor de lokale overheid en politiek. De visiegroep heeft daaruit die trends gekozen die in de gemeentepolitiek van Raalte een grote rol (kunnen gaan) spelen.

1. Kompas voor politiek

Missie GemeenteBelangen

Wij zijn **GemeenteBelangen**. Door goed te luisteren en alle lokale belangen af te wegen staan wij in verbinding met mensen en organisaties in de Gemeente Raalte. Voor deze mensen en organisaties willen wij het verschil maken door het behalen van concrete resultaten. Het moet voor iedereen een plezier zijn om hier te wonen, te werken, te ondernemen en te recreëren. Hierbij hoort zeker ook een schoon, groen en veilig leefmilieu.

GemeenteBelangen is een lokale partij, breed geworteld in de diverse dorpen van onze gemeente, die staat voor een degelijk sociaal- en economisch beleid. GemeenteBelangen is een praktische en no-nonsense partij die zeer betrokken is bij het wel en wee van de Raalter inwoners en bedrijven.

GemeenteBelangen wil een stabiele en betrouwbare politieke factor zijn waarin inwoners vertrouwen hebben. We nemen graag onze verantwoordelijkheid en besturen met een positief kritische blik, gezond verstand en in samenwerking met alle betrokkenen.

Waarden GemeenteBelangen

Kernwaarden waar GemeenteBelangen voor staat, zijn de volgende:

- lokaal
- verbindend
- praktisch
- betrouwbaar
- stabiel

2. De gemeente is van ons allemaal

GemeenteBelangen is een partij die zijn wortels in de lokale gemeenschap heeft. Niet voor niets hebben we raadsleden uit diverse dorpskernen. Die verbondenheid en het open gesprek met de inwoners is tekenend voor onze realistische en praktische manier van politiek bedrijven. We hebben als uitgangspunt dat de inwoners van de dorpen, wijken en van ons buitengebied het beste weten wat goed voor hen en voor de gemeente is. Dat betekent dat we vinden dat de gemeente initiatieven vanuit de samenleving moet ondersteunen en helpen uitvoeren. Dat houdt ook in dat de gemeente bij belangrijke onderwerpen altijd de inwoners betreft.

GemeenteBelangen neemt niet kleurloos deel aan die gesprekken en besluitvorming. We willen vooruitstrevende en sociale politiek bedrijven. Wij staan voor een samenleving waarin iedereen kan deelnemen, met verantwoordelijkheid voor de zwakkeren en geen discriminatie op grond van ras, religie, sekse, seksuele geaardheid of leeftijd. Wij willen dat jong en oud goed en plezierig kan wonen en recreëren, en dat er levendige en gezellige dorpscentra zijn. Op basis van de meest recente wetenschappelijke inzichten over duurzaamheid en klimaatverandering maken we werk van de energietransitie, met oog voor biodiversiteit.

GemeenteBelangen is inmiddels acht jaar lang de grootste politieke partij in Raalte. Onze wethouders en fractie hebben er werk van gemaakt om initiatieven van inwonergroeperingen te ondersteunen en faciliteren. Op die wijze konden de kernen van Broekland en Lierderholthuis leefbaarder worden gemaakt. Energie-initiatieven voor verduurzaming van Heino, Mariënheem en Luttenberg en verenigingen als SV Raalte, Rohda en manege Luttenberg werden gefaciliteerd. In Laag Zuthem en Nieuw Heeten zorgden de bewoners voor nieuwe multifunctionele dorpsaccommodaties. De gemeente ondersteunde 'Heeten Durft', waarin dorpsbewoners meebeslissen over het dorpsbudget. Evenementen als 'In De Smaak', 'Streetlive Raalte' en 'Cult' konden op gemeentelijke steun rekenen.

Bij belangrijke onderwerpen ging de gemeente veel en graag in gesprek met de inwoners. Bij het zoeken naar en ontwikkelen van woningbouwlocaties in Heino en Luttenberg werden inwoners betrokken bij het vinden en inrichten van de locatie. Bij het ontwikkelen van beleid en richtlijnen voor grote thema's als omgevingsvisie, verkeersbeleid, windenergie, verduurzaming, stikstofbeleid en de invulling van het centrumplan van Raalte werden inwoners om hun visie gevraagd.

We zijn er trots op dat dit er in 2019 toe leidde dat de gemeente werd uitgeroepen tot best bestuurd gemeente van Nederland. Raalte wordt bij die verkiezing omschreven als een vernieuwende gemeente die op het gebied van het betrekken van de inwoners een voorbeeld is voor andere gemeenten. Raalte weet haar inwoners op nieuwe en creatieve wijze bij vrijwel alle beleidsonderwerpen te betrekken.

Maar we zijn er nog niet. In 2017 sloot de gemeenteraad een 'Roalter Akkoord' dat in de afgelopen raadsperiode vrijwel raadsbreed werd gedragen. Door tijdgebrek lukte het toen niet daarbij de samenleving intensief te betrekken. GemeenteBelangen wil in de komende raadsperiode het initiatief nemen om opnieuw tot een raadsbreed akkoord te komen. Ditmaal dient de samenleving daarbij wél betrokken te worden. Het in te richten digipanel kan daarbij een centrale rol vervullen. Dit panel is geïnstalleerd om inwoners te laten meepraten en meebeslissen over zaken waar ze bij betrokken zijn of die hen aangaan. Het meer invloed geven aan inwoners en het verbeteren van inwonerparticipatie is belangrijk voor een goede oordeelsvorming, goede besluitvorming en voor de betrokkenheid van de inwoners bij het bestuur. Dit panel bestaat uit een vaste groep inwoners uit de gemeente Raalte. Op regelmatige basis geven zij door het beantwoorden van een online vragenlijst hun mening over onderwerpen waar de gemeente zich mee bezighoudt. De gemeente Raalte kiest er hiermee nog nadrukkelijker voor om niet óver inwoners te praten maar mét inwoners.

3. Participatiesamenleving

Wat is het

De mondiger en zelfstandiger inwoner vraagt om een overheid die uitgaat van de eigen verantwoordelijkheid van mensen. Van iedereen die dat kan, wordt gevraagd om verantwoordelijkheid te nemen voor zijn eigen leven en omgeving.

Standpunt GemeenteBelangen

Algemeen

GemeenteBelangen wil participatie ondersteunen, maar de focus leggen bij de inwoners voor wie de zelfredzaamheid níet vanzelfsprekend en/of gemakkelijk is. Een substantieel percentage van de inwoners van Raalte slaagt er onvoldoende in grip te krijgen op de complexe wereld waarin ze leven. Juist zij hebben relatief vaak met de gemeente te maken. Dat vraagt een specifieke houding van de overheid: empathisch en niet afstandelijk en wantrouwend. Niet in de eerste plaats gericht op regels, wel op maatwerk en persoonlijke omstandigheden. Een integrale benadering is uitgangspunt, samenwerking met andere partijen is nodig, denk aan schuldhulpverlening, woningcoöperaties, mantelzorginstellingen, Stichting Leergeld, Humanitas enzovoort. Dit vraagt verder een transparante overheid met klare taal en klare financiën (beleidsstukken voor iedereen leesbaar en begrijpbaar).

Wet Inburgering

In de nieuwe wet Inburgering en Participatie krijgt de inwoner een uitkering. De regie op de uitvoering komt bij de gemeente te liggen. Eén van de belangrijkste regels is dat de gemeente gedurende een half jaar volledig verantwoordelijk is voor het inburgeren.

Het gaat hierbij om statushouders die vanuit een AZC in Raalte komen te wonen. GemeenteBelangen vindt dat de gemeente reeds verantwoordelijkheid moet nemen vóór de voordeur. Dat wil zeggen: nog voordat de inburgeraar daadwerkelijk een woning in Raalte betreft moeten de verwachtingen in kaart worden gebracht door een gemeentelijk consulent. Inburgeraars dienen een warm onthaal in de gemeente te krijgen, ook in de buurt waar zij komen te wonen. De buurt erbij betrekken is dus van belang. Vanzelfsprekend gaat het ook om het snel realiseren van een passende werkomgeving.

Bewonersinitiatieven

Ook de inwoner die wél zelfstandig verantwoordelijkheid kan en wil nemen vraagt van de overheid en de politiek een adequate houding. We willen meer verantwoordelijkheid bij de inwoners leggen. Gevolg is dat de politiek moet durven los te laten. GemeenteBelangen wil bewonersinitiatieven omarmen, deze ruimte geven en daarmee experimenteren. Concreet denken we aan experimenten met de aanpak Right to Challenge, het recht om uit te dagen. De kern van de aanpak is dat een groep (georganiseerde) bewoners taken van de gemeente kunnen overnemen als zij denken dat het anders, beter, slimmer en/of goedkoper kan. Dit betekent dat daarbij dan ook de financiële middelen beschikbaar worden gesteld. De overheid is dan de instantie die dit soort initiatieven faciliteert en zelfs aanjaagt. De schaal van dergelijke initiatieven dient klein te zijn, en ze kunnen in de dorpskernen van de gemeente ook buiten het Plaatselijk Belang om gerealiseerd worden.

De veranderende rol van een voorschrijvende naar faciliterende gemeente vereist een andere houding van politici, ambtenaren en inwoners. Dit zal niet van de ene op de andere dag veranderen en het is een proces dat tijd nodig heeft.

fig. 1 Heeten Durft: de inwoners van Heeten maken een burgerbegroting.

Ook het betrekken van kinderen en jongeren bij de politiek is voor GemeenteBelangen erg belangrijk. Daarom is op initiatief van GemeenteBelangen de Kindergemeenteraad gestart. Het doel van de kindergemeenteraad is kinderen uit de gemeente Raalte op een speelse manier in aanraking te laten komen met politiek. Ze laten ervaren hoe democratie werkt, hoe het gemeentebestuur in elkaar zit, hoe je een voorstel maakt. En dit vervolgens ook goed kunt presenteren aan een grote groep.

INITIATIEFVOORSTEL

Datum: 22 september 2017

Indieners: Mark Kampman

Onderwerp: **Kindergemeenteraad Raalte**

Ontwerpbesluit:

In te stemmen met de instelling van een Kindergemeenteraad Raalte voor leerlingen uit de hoogste drie groepen van het primair onderwijs per 1 januari 2018 (afweging in het kader van nieuw beleid).

Inleiding

Hieronder wordt kort aangegeven wat de doelstellingen van de Kindergemeenteraad zijn en hoe die in de praktijk zouden kunnen werken.

Aanleiding

De Kindergemeenteraad heeft als doel kinderen te betrekken bij de politiek. Deze kinderen worden gestimuleerd mee te denken over allerlei onderwerpen die hun leefomgeving aangaan. De Kindergemeenteraad kan de gemeente gevraagd en ongevraagd adviseren over zaken die kinderen aangaan. De Kindergemeenteraad is tevens een kennismaking met politieke besluitvorming en het daarmee samenhangende proces.

Daarmee past het instellen van een Kindergemeenteraad in onze wens om inwoners zo vroeg mogelijk bij de politiek te betrekken. Immers, politiek gaat om het maken van keuzes en iedereen doet dat dagelijks, zowel jong als oud.

Fig. 2 Het initiatiefvoorstel voor de oprichting van een kindergemeenteraad.

GemeenteBelangen heeft als ambitie om op termijn ook een jongerenraad te initiëren. De relatie tussen overheid en bewoners verandert met dit soort experimenten en initiatieven in de relatie opdrachtgever-opdrachtnemer. In plaats van bewonersparticipatie spreken we daarom liever van overheidsparticipatie.

			
Motie			
Motie Bestuurlijke Vernieuwing			
Onderwerp: Motie invoeren digitaal burgerpanel			
De raad van de gemeente Raalte, in vergadering bijeen op 09-05-2019			
Constaterende dat: 1) Er in de kadernota een bedrag is opgenomen voor bestuurlijk vernieuwing, waarbij wordt gesproken over invoeren van een burgerpanel Overwegende dat: 1) De gemeenteraad het van groot belang vindt dat inwoners kunnen meepraten en meebeslissen over zaken waar ze bij betrokken zijn of die hen aangaan. 2) Het meer invloed geven aan inwoners, en het verbeteren van burgerparticipatie, belangrijk zijn voor goede oordeelsvorming, goede besluitvorming en voor de betrokkenheid van de inwoners bij het bestuur;			
Draagt het college op om voor de begrotingsvergadering van november 2019 te komen met een concreet plan voor de invoering van een burgerpanel of een beter alternatief, waarbij nadrukkelijk actief contact moet worden gezocht met een relevante doorsnede van de bevolking (ook ouderen, laaggeletterden, jongeren, migranten en vanuit alle inkomensgroeperingen). En gaat over tot de orde van de dag.			
GemeenteBelangen	BurgerBelangen	PvdA	D66
Irene Weertman-Halfwerk	Sylvia van der Heide	Arie van der Wilt	Bert Terlouw

Fig. 3 Naar aanleiding van de ingediende motie is er in 2021 een inwonerpanel gestart: het digipanel.

4. Sociaal-economische ongelijkheid

Wat is het

In Nederland stijgen de verschillen in het bruto-inkomen, maar dat speelt vooral in de grote steden. Waar ook in Raalte duidelijke veranderingen plaatsvinden is de inkomenszekerheid van mensen van groot belang. Door de flexibilisering van de arbeidsmarkt enerzijds en de afbouw van de verzorgingsstaat anderzijds is de inkomenszekerheid afgenomen. Het aantal bijstands-, werkloosheids- of arbeidsongeschiktheidsuitkeringen is in Nederland vrij stabiel, zo'n 1,6 miljoen – ofwel 10% van de bevolking. Wat betreft bijstand, werkloosheids- en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen scoort Overijssel iets boven het gemiddelde.

Standpunt GemeenteBelangen

Alle inwoners van de gemeente Raalte moeten kunnen blijven meedoen. We krijgen een samenleving waarin van de inwoners steeds meer zelfredzaamheid wordt verwacht. GemeenteBelangen vindt dat we er voor moeten zorgen dat inwoners die hier niet in meekunnen, voldoende ondersteund en begeleid worden.

We nemen steeds meer duurzaamheidsmaatregelen en stellen hoge eisen aan onze inwoners. Het is voor GemeenteBelangen van het grootste belang dat deze ook voor inwoners met een kleine beurs haalbaar en betaalbaar blijven.

Voorzieningen, lidmaatschap van verenigingen maar ook eigen bijdragen in de zorg zijn voor veel inwoners steeds moeilijker op te brengen. GemeenteBelangen vindt dat de lokale politiek er zorg voor moet dragen dat voorzieningen voor alle inwoners bereikbaar blijven.

Vrijwilligers en mantelzorgers nemen een steeds belangrijkere plaats in binnen de Raalter gemeenschap. Ook organisaties als Humanitas, Stichting Leergeld, Taalpunt, de Voedselbank en de Raad van Kerken zorgen ervoor dat inwoners kunnen blijven meedoen, ook al hebben ze wat minder te besteden. GemeenteBelangen vindt dan ook dat waar nodig extra middelen moeten worden vrijgemaakt om hen extra te ondersteunen.

GemeenteBelangen streeft naar een inclusieve arbeidsmarkt waarin iedere inwoner ongeacht handicap, geslacht, ras, afkomst, religie of seksuele geaardheid mee kan doen. Om dit te stimuleren worden er met de wethouder gesprekken gevoerd over een keurmerk voor bedrijven die zich hiervoor inzetten. Ook tijdens de evaluaties van de Economische Agenda en bij het invullen van de Human Capital Agenda zal de nadruk liggen op de inclusieve arbeidsmarkt.

De armoedeval is het mislopen van voorzieningen en toeslagen als men vanuit een uitkeringssituatie werk aanvaardt met een inkomen iets boven het sociaal minimum. GemeenteBelangen is van mening dat de gemeente iedere beleidsruimte die de arbeidswetgeving toelaat moet aanpakken om dit te voorkomen. De terugkeer naar de arbeidsmarkt moet altijd bevorderd worden. Werken is goed, het vergroot het gevoel van eigenwaarde en geeft een nuttige besteding van de dag, maar het moet ook wél lonen.

5. Discriminatie op basis van ras, afkomst, religie, seksuele geaardheid of sekse

Wat is het

De 'Black Life Matters'-beweging vindt een grote weerklank in vele plekken op deze wereld. Maar toch, ergens in het achterhoofd klinkt vaak de gedachte: racisme, dat is iets van anderen, niet van hier. We laten te vaak voorvallen van racisme en discriminatie als vanzelfsprekend aan ons voorbij gaan. Voorvallen die dagelijks plaatsvinden. Zo blijkt uit een onderzoek uit 2017 dat een geweldsdelinquent van Nederlandse afkomst makkelijker een baan vindt dan sollicitanten met een migratieachtergrond zonder strafblad.

Ook in Raalte wordt het tastbaar wanneer je als jongen met blanke vrienden door het dorp loopt en niks merkt, maar zodra hij met zijn donkere vrienden hetzelfde doet, sommige dorpsgenoten opeens met een grote boog om hen heen lopen. Of de jongen van 21 met een donkere huidskleur die elk weekend in zijn auto wordt aangehouden en gecontroleerd. Ook worden er 'gewaagde' grapjes gemaakt en daar moet men dan maar tegen kunnen. Zoals het meisje, 14 jaar en uit onze gemeente, dat meerdere opmerkingen of 'grappen' te horen krijgt over haar afkomst in relatie tot het coronavirus.

Fig. 4 GemeenteBelangen staat voor een inclusieve samenleving, ook in onze gemeente.

Kortom, we kunnen ons misschien allemaal voorstellen hoe het zou zijn om zelf eens met dergelijke voorvallen te maken te hebben. In de praktijk blijkt dat inwoners met een migratieachtergrond ook in onze gemeente hier structureel mee te maken hebben. Zij raken hierdoor mentaal beschadigd en krijgen het gevoel niet te kunnen functioneren in de maatschappij zoals zij dat wel zouden willen.

Standpunt GemeenteBelangen

GemeenteBelangen streeft naar een inclusieve samenleving. We hebben het initiatief genomen in gesprek te gaan over dit onderwerp. Ten eerste met 'ervaringsdeskundige' bewoners die te maken krijgen met discriminatie. Vervolgens met ondernemers, onderwijs en politie over hun ervaringen en beleid. Op basis daarvan was GemeenteBelangen initiatiefnemer van een motie, waarin de gemeenteraad het college oproept gesprekken op gemeentelijk niveau aan te gaan. De overweging om de motie in te dienen is, dat discriminatie helaas in Raalte nog te vaak voorkomt. Een belangrijke eerste stap is, aldus de motie, het vergroten van het bewustzijn.

Motie vreemd aan de orde				
Onderwerp: bestrijding discriminatie				
De raad van de gemeente Raalte, in vergadering bijeen op 10 september 2020				
overwegende dat • Ook in Raalte discriminatie helaas nog te veel en te vaak voor komt • In gesprekken met inwoners dit ook nadrukkelijk aan de orde wordt gesteld • Wij streven naar een inclusieve samenleving waarin iedereen in Raalte gelijke kansen moet hebben • Het tegengaan van discriminatie daarom van groot belang is waarbij bewustwording een belangrijke eerste stap is				
verzoekt het college In samenwerking met een delegatie uit de raad (op persoonlijke titel) met onder meer de doelgroep en andere betrokkenen, zoals onderwijs, ondernemers, geloofsgemeenschappen en politie, in gesprek te gaan en hiervan de uitkomsten en de aanbevelingen aan de raad terug te koppelen. en gaat over tot de orde van de dag.				
GemeenteBelangen	PvdA	D66	LA	GroenLinks
Irene Weertman-Halfwerk Arie van der Wilt Peter Moorman Jan Datema Ralph Mulders				

Fig. 5 De ingediende motie over bestrijding van discriminatie.

6. Vergrijzing

Wat is het

Zowel het percentage mensen met een leeftijd van boven de 65 jaar neemt toe ten opzichte van de andere leeftijdsgroepen, als ook het absolute aantal 65-plussers en 75-plussers. Bovendien stijgt de gemiddelde levensverwachting: we worden ouder.

Vergrijzing staat in een aantal beleidsterreinen nadrukkelijk op de agenda. Dat geldt bijvoorbeeld voor het woonbeleid, zorg (een grotere zorgvraag, met steeds minder mensen die kunnen verzorgen) en verkeer (meer oudere verkeersslachtoffers). Andere aspecten van de trend lijken onderbelicht. Er zullen de komende jaren veel mensen met pensioen gaan. De beschikbaarheid van goed personeel wordt de komende jaren een nog belangrijker vraagstuk dan het nu al is. Tot slot een positief aspect: de economische mogelijkheden van vergrijzing, die er op tal van terreinen zijn: toerisme en recreatie; bouwsector; vrijwilligers

Standpunt GemeenteBelangen

Ook in Raalte (en bij GemeenteBelangen) geldt dat met name het woonbeleid is uitgewerkt als het om de vergrijzing gaat. GemeenteBelangen staat voor:

- levensbestendige woningen die energieneutraal zijn en uit één woonlaag bestaan;
- bouwen in de buurt van openbare voorzieningen;
- goede bereikbaarheid met openbaar vervoer;
- woningen geschikt voor zorg aan huis;
- in het centrum zoveel mogelijk levensloopbestendige woningen voor deze doelgroep.

Op andere beleidsterreinen, zoals sport, evenementen en sociale en culturele bijeenkomsten verdient vergrijzing integraal onderdeel van het beleid te worden.

Fig. 6 Nieuwe woningen voor een- of tweepersoonshuishoudens aan de Dille in Raalte, op de plaats van de voormalige Hartkampschool.

7. Functioneren woningmarkt

Wat is het

Nieuwbouw betreft voornamelijk koopwoningen

In Salland is er sinds de crisis in de vorige eeuw weer vraag naar koopwoningen, dit vertaalt zich in de vele nieuwbouwprojecten in de gemeente Raalte. Er wordt namelijk weer flink gebouwd in de gemeente Raalte. In de periode van 2012 t/m 2017 zijn er 46 woningen per 1000 woningen bijgekomen, terwijl er in dezelfde periode slechts 9 woningen per 1000 woningen zijn gesloopt. Ook nu worden er nog veel nieuwbouwwoningen gerealiseerd (bijv. binnen de Franciscushof), of zijn er plannen voor nieuw te ontwikkelen locaties (bijv. Molenweg Heino. Dit betreft voornamelijk koopwoningen.) Wat opvalt is dat er niet alleen gebouwd wordt in Raalte en Heino, maar dat er in en rond alle kernen nieuwe koopwoningen worden gerealiseerd.

Huur richt zich meer op bestaande bouw

Een belangrijke, recente trend is dat voor het eerst sinds jaren het aantal beschikbare huurwoningen afneemt, terwijl het aantal zoekenden toeneemt. Er is vooral een toenemende vraag naar kleinere, betaalbare woningen. Dit komt mede door de eerder genoemde gezinsverdunding, maar ook door veranderingen in de zorg. Ouderen en zorgbehoevenden blijven langer zelfstandig wonen.

Huur speelt in op lange termijn, koop op korte termijn

Wat opvalt aan de situatie in Raalte is dat de koopmarkt en met name de nieuwbouw zich vooral richt op de korte termijn. Er moeten nu meer betaalbare woningen komen. Dit in tegenstelling tot de huurmarkt, daar is de blik al veel meer op de lange termijn gericht. Salland Wonen richt zich al langere tijd op alle trends die in de inleiding van dit hoofdstuk zijn opgesomd.

Standpunt GemeenteBelangen

GemeenteBelangen is van mening dat de gemeente de komende jaren kan groeien tot een gemeente met 45.000 inwoners in 2040, omdat de gemeente ten eerste een overloofunctie voor Zwolle zal gaan vervullen. Ten tweede is er een grote vraag naar betaalbare woningen voor mensen met een economische en sociale binding met de gemeente Raalte. Om hieraan te kunnen voldoen, is de komende 20 jaar een nieuwbouw nodig van 2.200 woningen. Uitbreiding moet wat GemeenteBelangen betreft plaatsvinden in de noordwesthoek van het dorp Raalte.

GB vindt dat het college een geografische studie moet doen waarbij de zoeklocaties voor uitbreiding binnen Raalte-dorp in beeld moeten worden gebracht (Pauluskerk-locatie, Booijink). Vervolgens moet een participatieproces op gang worden gebracht om tot een locatiekeuze te komen. In Raalte moeten we gedeeltelijk bouwen voor groei om onderwijs en sport (Carmel College Salland, Landstede, sporthal) levensvatbaar te houden. Belangrijk is ook dat we de juiste woningen bouwen voor onze huidige inwoners. Er zullen veel meer kleine energie-neutrale betaalbare levensloopbestendige woningen moeten worden gebouwd voor zowel jong als oud. Als dit vanuit de markt niet lukt zal de gemeente hier haar regierol moeten pakken. De gemeente moet overgaan tot een meer actieve grondaankoop in plaats van een passief grondbeleid. Mogelijke ondersteuningsmaatregelen als een startersregeling en bevordering van doorstroommogelijkheden zullen wat GB betreft door de gemeente gefaciliteerd moeten worden.

Voor de buurtdorpen is een stabiele ontwikkeling rond woningbouw van essentieel belang voor de levensvatbaarheid. Bouwen voor de lokale behoefte en zorgen dat de dorpen aantrekkelijk blijven voor jongeren en jonge gezinnen. Voldoende inwoners zorgen voor de instandhouding van de leefbaarheid van elk dorp. Denk hierbij aan de middenstand, verenigingen, vrijwilligerswerk, enz.

Vrijkomende bouwlocaties in het centrum moeten zo veel mogelijk ingevuld worden met levensloopbestendige appartementen en woningen voor doelgroepen. Hoogbouw tot driehoog moet mogelijk zijn in Raalte-dorp, Heino en Heeten. Ook moet naar nieuwe woonvormen of concepten worden gekeken zoals Tiny Houses, Flexwoningen, collectieve woonvormen en bouwen in eigen beheer (CPO: Collectief Particulier Opdrachtgeverschap). In prestatieafspraken met Salland Wonen zullen hier duidelijk en meetbare afspraken over gemaakt moeten worden.

We zien in het centrum van op dit moment een overschot aan panden met de bestemming winkel en een tekort aan woningen. We moeten met pandeigenaren hierover in gesprek: van winkel naar woning en waar nodig bestemmingsplannen aanpassen.

Starters hebben het momenteel sowieso zwaar op de woningmarkt. GemeenteBelangen vindt dat er voorkeur gegeven moet worden aan het bouwen van starterswoningen. Op deze manier blijven jongeren verbonden met de gemeente. Het College moet zich meer inspannen om doorstroming te bevorderen en onze jongeren vast te houden. Interessant voor starters is het concept van 'Tiny Houses'. Vergemakkelijk het verlenen van vergunningen om huizen op te splitsen. Ga als gemeente in gesprek met onroerendgoedeigenaren in het centrum over het ombouwen van onrendabale winkelruimte tot appartementen of andersoortige woningen. Ook zou in de gemeente Raalte de starterslening weer terug moeten komen nu banken steeds hogere eisen stellen bij het verstrekken van een hypotheek. Dit stelt vooral jonge Raaltenaren in staat om toch een kans te maken op de nu overspannen woningmarkt.

Ook het buitengebied biedt kansen voor woningbouw. Naast de rood-voor-rood-regeling en de regeling 'erven in beweging' bieden de vrijkomende agrarische bedrijven ook ruimte voor alternatieven woonvormen als woonzorggroepen, woongroepen voor ouderen en Tiny Houses, aangevuld met duurzame elementen als zonnepanelen, windmolens en voedselbossen.

Fig. 7 Nieuwbouwlocatie Franciscushof in Raalte-Noord.

8. Beleving Centraal

Wat is het

‘Beleving centraal’ stelt: ‘een mooie herinnering is belangrijker dan het product zelf’. Onderdelen van deze beleving zijn educatieve en esthetische ervaringen, entertainment en even ontsnappen. Je vindt het terug in evenementen, fiets- en wandelroutes, winkelcentra, recreatieve locaties, enz.

Standpunt GemeenteBelangen

Toerisme en recreatie zijn een groeiende sector en op dit gebied heeft de gemeente Raalte veel te bieden. Om daar werk van te maken is een goede infrastructuur voor wandelen en fietsen een voorwaarde. Een andere voorwaarde is dat er goede voorlichting moet zijn over de mogelijkheden die er zijn; er is meer dan menig een weet. Deze voorwaarden moeten vertaald worden in goede apps, bewegwijzering naar bezienswaardige locaties, themaroutes voor fietsers en wandelaars en informatieborden ter plaatse. Deze voorlichting moet niet versnipperd zijn en toegankelijk zijn vanaf de website van de gemeente Raalte.

Raalte kent enkele grote evenementen met een regionale uitstraling, naast diverse feesten met een meer lokaal karakter. Denk aan Stöppelhaene, de Kôle Kermse, de Pompdagen en de SW4D (Sallandse Wandelvierdaagse). De gemeente moet deze activiteiten ondersteunen, en nieuwe initiatieven faciliteren en eventueel aanjagen. Een fietsvierdaagse bijvoorbeeld is een welkome aanvulling op het aanbod: dit sluit goed aan bij de groeiende groep ouderen met veel vrije tijd.

Verder kent de gemeente Raalte veel locaties met cultuurhistorische waarde. De gemeente moet het voortouw nemen om de toegankelijkheid daarvan te bevorderen: recreatie koppelen aan cultuurhistorie. Mooie voorbeelden zijn de thematische routes ‘Slinger van Heino’ (landgoederen) en de ‘Slinger Germanen’ (oude archeologische vondsten Heeten) op de website www.verslinderdaansalland.nl. Er moeten meer thematische fietsroutes ontwikkeld worden die ook andere delen van de gemeente dekken.

GemeenteBelangen wil de kanaalzone ontwikkelen tot een recreatief gebied, zodat het aantrekkelijk wordt voor toeristen om de gemeente Raalte te bezoeken. Dit is ook weer goed voor het aantrekken van nieuwe ondernemers en zorgt er voor dat er minder leegstand is. Het Waterschap Drents Overijsselse Delta heeft al vergevorderde plannen voor het Overijssels Kanaal. Gemeente Belangen wil hier graag bij aansluiten.

Elk dorp in de gemeente Raalte moet meer beleving krijgen. De dorpen bieden heel veel mogelijkheden op landschappelijk en soms ook cultuurhistorisch gebied en hebben vaak een eigen identiteit. Versterk dit door bij de ingangen van de kernen het dorp te presenteren. Deze ‘kernenmarketing’ kan heel gevarieerd zijn: van een kunstwerk met een dorpsymbool tot een aangeplante rotonde die iets kenmerkends weergeeft van een dorp. Vanuit het verleden bestaat een aantal ‘kuierroutes’, die gerevitaliseerd kunnen worden. Voor elk dorp moet er een route gerevitaliseerd of ontwikkeld worden. In samenwerking met plaatselijke verenigingen kan dit opgepakt worden. Goede verbindingen met onder andere het openbaar vervoer zijn daarbij van belang.

Fig. 8 Een rotonde in Samern (Grafschaft Bentheim) met de Vecht en enkele kenmerkende gebouwen uitgebeeld.

Volgens GemeenteBelangen moet er in het buitengebied voldoende vrijheid zijn om nieuwe activiteiten, gericht op beleving, te ontwikkelen zoals een Bed and Breakfast of een boomklimbos. Uitgangspunt kan daarbij steeds Raalte als wandel- en fietsgemeente zijn. Bij ondernemingen als de Flierefluiter is het zaak een goede balans te vinden tussen faciliteren (beleving centraal) en handhaven van bestemmingsplannen. In beginsel zijn het ondernemers die met een positieve insteek benaderd moeten worden.

Samengevat wil GemeenteBelangen het volgende bewerkstelligen:

- het blijven faciliteren en ondersteunen van evenementen;
- het initiëren en ondersteunen van nieuwe evenementen, zoals een Sallandse Fietsvierdaagse;
- het stimuleren van nieuwe activiteiten in het buitengebied, gericht op beleving en recreatie;
- het uitbreiden van de recreatieve wandel- en fietspaden in de hele gemeente;
- het beter promoten van de mogelijkheden die er zijn op recreatief gebied: toeristische informatieborden in de kernen;
- het toegankelijk maken van alle informatie vanaf één punt op de website van de gemeente Raalte;
- het herkenbaar maken van de identiteit van de dorpen aan de rand van de kern ('kernenmarketing');
- het revitaliseren / opzetten van wandelroutes rondom alle kernen ('kuierroutes').

9. Een levendig centrum en aantrekkelijke dorpen

Wat is het

Veel winkelcentra in dorpen en steden kampen met aanzienlijke leegstand. Gedurende de hoogconjunctuur is flink wat winkelloppervlakte bijgebouwd. Mede als gevolg van de crisis zijn er veel winkels verdwenen, waar niet altijd iets voor in de plaats is gekomen. Daarnaast speelt uiteraard het veranderende koopgedrag van de consument een rol. De consument is door de vele webwinkels niet langer genoodzaakt om fysiek een winkel te bezoeken: via internet is alles verkrijgbaar en het aanbod vrijwel onbeperkt.

Daarnaast zijn we anders gaan werken waardoor minder vierkante meters per kantoormedewerker nodig zijn. In delen van Nederland en Overijssel is ook de demografie van belang. De groei van het aantal inwoners neemt af en de vergrijzing neemt toe. Dit heeft impact op het ruimtegebruik van centra, al was het maar omdat ouderen minder spullen kopen en omdat zij meer vrije tijd hebben.

In de gemeente Raalte bedroeg de leegstand op 1-1-2018 ca. 7% van het aantal verkooppunten. Dit percentage komt overeen met het gemiddelde in de provincie Overijssel. Staphorst, Rijssen-Holten, Wierden en Zwolle scoren aanzienlijk beter, maar bijvoorbeeld Almelo, Hengelo en Hellendoorn scoren aanzienlijk slechter.

Fig. 9 Leegstand in De Waag.

Dit betekent natuurlijk niet dat Raalte achterover kan leunen. Want ondanks de relatief lage leegstand vertoont bijvoorbeeld ook het centrum van Raalte typische verschijnselen van de naweeën van de crisis en het veranderende koopgedrag. Verdwenen uit Raalte zijn bijvoorbeeld de Schoenenreus (concurrent van o.a. Zalando), Xenos (concurrent van o.a. Action) en Intertoys (concurrent van o.a. Bol.com). Daarnaast zijn er in Raalte ook nog winkelformules aanwezig waarvan het maar de vraag is hoe levensvatbaar deze op langere termijn nog zijn. Voorbeelden hiervan zijn Marskramer en Expert. Opvallend hierbij is dat de leegstand zich voornamelijk concentreert in en rond de Grotestraat. In de Herenstraat is er nauwelijks leegstand.

Daarnaast laat ook de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte in het centrum van Raalte te wensen over. Vooral de aanblik van de Grote Markt met de lelijke gevels en de rommelige, ongelijke bestrating is vrij treurig. Verder doet de meest succesvolle winkelstraat, de Herenstraat wat rommelig aan. Het ontbreekt hier aan “eenduidigheid” in de gevels, waardoor de vele, ongelijke reclame-uitingen rommelig overkomen.

Fig. 10 Aansluitende gevels bij nieuwbouw in het centrum van Hogeveen.

Verdwijnen van voorzieningen in dorpen

Er is een landelijke trend dat de leefbaarheid en daarmee de aantrekkelijkheid van dorpen minder wordt, omdat voorzieningen verdwijnen. In het verleden was dit al de bank, het postkantoor en veel middenstand. Ook scholen dreigen te moeten sluiten bij een te laag leerlingenaantal. GemeenteBelangen heeft zich in de afgelopen jaren sterk gemaakt voor het behoud van de leefbaarheid van dorpen. Zo zijn er in elk dorp ontmoetingscentra gebouwd en is er gezorgd dat er voldoende sportfaciliteiten zijn.

Standpunt GemeenteBelangen

De gemeente Raalte speelt hier gelukkig al op in door de komende jaren te investeren in het centrum. Mede met behulp van de provincie in de vorm van een Stadsarrangement, waar een subsidiebedrag van € 170.000,- aanhangt. In het bijbehorende persbericht laat wethouder Dennis Melenhorst weten het centrum snel weer aantrekkelijk te willen maken. „We gaan onder andere aan de slag met het verbeteren van de sfeer en beleving van de pleinen en straten en het veiliger, toegankelijker en toekomstbestendiger maken van de openbare ruimte.”

Dit is een goede stap, want in de huidige tijd zoekt de consument steeds meer naar beleving. Spullen kopen kan men immers ook online. Om bezoekers te trekken is er dus iets extra's nodig. De vraag is echter wat de gemeente concreet gaat doen? Om hier alvast een voorzet voor te geven staat hieronder een aantal concrete verbeterpunten en kansen voor Raalte op een rij:

1) Inkrimping en transformatie (kern)winkelgebied

Maak het kernwinkelgebied kleiner. Op korte termijn betekent dit dat Brugstraat en de Varkensmarkt eruit worden gehaald. Richt je op (middel)lange termijn op de Herenstraat, Markstraat, Grote Markt en de Plas en maak dit onderscheid ook duidelijk in de inrichting van de openbare ruimte. Dit deel van het centrum doet het momenteel goed en lijkt ook in de toekomst het meest levensvatbaar. Dit betekent dat op termijn de Grotestraat, De Waag en de Nieuwe Markt geen onderdeel meer uitmaken van het kernwinkelgebied.

Dit betekent natuurlijk niet dat hier geen winkels aanwezig mogen zijn, maar kan worden getransformeerd tot een gemengd gebied, waar naast winkelen meer ruimte komt voor wonen en werken. Vooral voor jongeren en startende ondernemers kan dit een aantrekkelijk deel van het centrum worden door bijvoorbeeld meer woningen te realiseren voor jongeren en/of woon-werkeenheden voor startende ondernemers. Het mes snijdt dan aan twee kanten. De huidige leegstand wordt opgevuld en je voorkomt toekomstige leegstand. Daarnaast zorgen jongeren voor meer levendigheid in het centrum, wat weer een positief effect heeft op de horeca.

→ Ga in overleg met ondernemers, vastgoedeigenaren en Salland Wonen. Kijk ook of Landstede betrokken kan worden in verband met huisvesting voor jongeren.

2) Maak van de Grote Markt een aantrekkelijk plein

Pak de openbare ruimte goed aan. Begin met het verbeteren van de Grote Markt. Maak hier een echt plein van, gelijkvloers en goed toegankelijk door middel van hoogwaardige gebakken bestrating. Uiteraard moet hier ruimte zijn voor de terrassen, maar maak het minder rigide dan nu het geval is. Zorg voor flexibiliteit zodat het plein beter gebruikt kan worden, bijvoorbeeld bij evenementen. Maak het plein verder levendig door elementen toe te voegen zoals bijvoorbeeld stromend water (fontein, bedriegertjes, enz.) en maak dit toegankelijk voor kinderen. Wees daarnaast creatief met groen.

→ Betrek de inwoners bij de inrichting van de Grote Markt. (door co-creatie, prijsvraag, o.i.d.)

Fig. 11 Bedriegertjes op de Eiermarkt in Hoogeveen.

3) De markt terug naar de Grote Markt

Breng de warenmarkt weer terug naar de Grote Markt. Een markt zorgt voor levendigheid en kan ook voor extra omzet zorgen in de omliggende winkels en horeca. Met een andere inrichting van de Grote Markt moet dit ook prima kunnen.

→ Ga in een vroeg stadium in overleg met de marktbond. Betrek hen goed bij de verplaatsing.

Fig. 12 De warenmarkt in het centrum van Emmen.

4) Pak de gevels aan

Veel winkelcentra van dorpen en steden hebben een rommelige aanblik als gevolg van schreeuwerige reclame-uitingen en ongelijke gevels doordat beleid ten aanzien van gevels ontbreekt. Raalte is hierin geen uitzondering. Stel daarom een goed gevelbeleid op. Dit biedt grote kansen om de uitstraling van het centrum te verbeteren.

→ Stel subsidie beschikbaar om de gevels aan te passen.

Fig. 13 Geen gevelbeleid.

Fig. 14 Duidelijk gevelbeleid.

5) Verplaatsing van functies

Om levendigheid te creëren en om de “loop” in het winkelgebied te versterken moet er ook goed worden gekeken of de functies wel op de juiste plek liggen. Een goed voorbeeld is de invulling van de panden rond de Plas. Dit plein heeft zeer veel potentie om het horeca-/uitgaansplein van Raalte te worden. Voor een deel is dit al het geval door de aanwezigheid van Neuf en de Gouverneur, maar het kan nog veel aantrekkelijker worden. Het is zonde dat aan dit plein twee hoorwinkels en een dierenwinkel zijn gevestigd. Deze kunnen ook prima functioneren in een van de winkelstraten. Leuke restaurantjes, of cafés zouden hier meer op hun plaats zijn. Een ander voorbeeld zijn de panden waar nu de makelaars Bosch en Hannink gevestigd zijn. Deze behoren tot de mooiste panden van het centrum, maar ze zijn nu ingevuld met een functie waar een gemiddelde inwoner van Raalte maar weinig gebruik van maakt. Dit is zonde, zeker omdat in het huidige “Funda”-tijdperk een goede zichtlocatie voor een makelaar minder belangrijk is geworden. Deze panden verdienen een functie waar meer inwoners gebruik van kunnen maken.

→ Ga in overleg met de ondernemers, en de vastgoedeigenaren. Wellicht behoort uitruilen tot de mogelijkheden.

6) De Plaskerk als stralend middelpunt

Er zijn in Raalte helaas nog maar weinig historische gebouwen aanwezig. Je zou dan verwachten dat de gebouwen die er nog wel zijn volop in de spotlights staan. Niets is echter minder waar. De Plaskerk bijvoorbeeld staat nu zowel letterlijk (hier valt weinig aan te doen), maar ook figuurlijk met de rug naar het centrum toe. Dit is vreemd, de Plaskerk is het oudste gebouw van Raalte en zou juist in het middelpunt van de belangstelling moeten staan. Dit heeft onder andere te maken met hoe de openbare ruimte rondom de Plaskerk momenteel is ingericht, als fietsenstalling... Dit is natuurlijk zonde en dit hoeft helemaal niet. Voor de fietsenstalling kan een andere geschikte locatie worden gezocht. Richt de openbare ruimte zo in dat de Plaskerk weer het stralende middelpunt van Raalte wordt en de Plas het levendige middelpunt als het horeca-uitgaansplein.

Fig. 15 Het Kerkplein in Woerden.

Ambitie en visie hoort er te zijn, maar realisme ook. Er zijn veel partijen die grote belangen hebben in het centrum en dan vooral financieel. Als wij iets tot stand willen brengen, moeten we bereiken dat al deze partijen in gesprek raken met elkaar en gekend worden.

Voorzieningenniveau in de dorpen

GemeenteBelangen vindt het belangrijk dat in alle kernen scholen, winkels en andere voorzieningen worden behouden. Broekland, Heeten, Heino, Laag Zuthem, Lierderholthuis, Luttenberg, Mariënheem, Nieuw Heeten en Raalte zijn er bij gebaat dat deze belangrijke voorzieningen er blijven, omdat dit ook de aantrekkingskracht verhoogt om hier te kunnen blijven wonen. Dit geldt voor zowel jonge mensen/starters als voor onze oudere generatie, kortom voor iedereen die dit zou willen.

10. Openbare Ruimte

Wat is het

De openbare ruimte is de ruimte die voor ons allemaal toegankelijk is. Alle inwoners van Raalte komen vrijwel dagelijks in aanraking met die openbare ruimte. Wanneer we boodschappen doen, ons van A naar B verplaatsen of gewoon een rondje wandelen. Denk bij de openbare ruimte aan openbaar groen, wegen, pleinen en water: letterlijk de ruimte die we met z'n allen delen. We willen ons zo prettig mogelijk voelen in deze ruimte en daarom is het belangrijk dat we goed nadenken hoe we onze openbare ruimte zo kunnen inrichten dat inwoners die als logisch, veilig en herkenbaar bestempelen. Belangrijk hierin is de omgevingsvisie die is vastgesteld voor de periode 2020-2040¹. Deze speelt een centrale rol in de besluitvorming over de ontwikkeling en vormgeving van onze leefomgeving.

Gemeente Belangen is ambitieus als het gaat om de Raalter openbare ruimte. Dat doen we door een proactieve, maar kritische houding aan te nemen richting de vormgeving van onze openbare ruimte. Enkele essentiële vragen hebben onze bijzondere aandacht. Waar dient bijvoorbeeld woningbouw plaats te vinden en waar kan verder worden gebouwd aan werkgelegenheid? Hoe houden we onze agrarische achtergronden in ere? We weten dat het een grote opgave zal worden om enerzijds aan de behoeften van de inwoners en ondernemers te voldoen en anderzijds onze unieke kernwaarden als gemeente te behouden. GemeenteBelangen is ervan overtuigd dat samenwerking van essentieel belang is, niet alleen in politieke zin maar zeker ook in praktische zin. We doen het samen!

Beïnvloeding van de openbare ruimte

Verschillende aspecten hebben hun invloed op de inrichting van de openbare ruimte. Een aantal van die aspecten staat genoemd in paragrafen in dit document. Denk bijvoorbeeld aan mobiliteit en infrastructuur, biodiversiteit en de energietransitie. Heel wezenlijke aspecten die een rol hebben in het hedendaagse leven en een belangrijke rol spelen in de beïnvloeding van de openbare ruimte. Er zijn echter ook aspecten die minder zichtbaar zijn, maar waar we als gemeente wel mee te maken krijgen en over na moeten denken. Een voorbeeld hiervan is de circulaire economie: kunnen we materialen hergebruiken in bijvoorbeeld straatmeubilair of lantaarnpalen en kunnen we daarbij lokale bedrijven betrekken? Een ander voorbeeld is om het beheer van het openbaar groen, onder bepaalde voorwaarden, bij burgers en andere initiatieven neer te leggen. Dit kan tevens bijdragen aan een vergroting van de sociale cohesie in een buurt of wijk. Een belangrijke te nemen stap in dat proces is om alle bestaande en nieuwe initiatieven in kaart te brengen en met elkaar te verbinden en daarnaast vast te leggen in een overkoepeld beleid. Hierbij is duidelijke communicatie van groot belang: waar zijn alle initiatieven, mogelijkheden en subsidies te vinden op de website van de gemeente?

Standpunten GemeenteBelangen

De gemeente Raalte beheert als eigenaar de openbare ruimte en waakt over de kwaliteit (schoon en heel) hiervan. De gemeente maakt keuzes over de inrichting van en voorzieningen in de openbare ruimte. GemeenteBelangen vindt het belangrijk om de plaatselijke gemeenschap te betrekken bij besluitvorming over de openbare ruimte. Wij juichen initiatieven van bewoners toe en vinden het belangrijk dat er lokaal wordt meegedacht over de inrichting van de openbare ruimte. GemeenteBelangen wil graag verder nadenken hoe we de beheerfunctie meer lokaal kunnen neerleggen zodat bewoners nog meer binding en verantwoordelijkheid krijgen over hun eigen omgeving.

¹ Omgevingsvisie Horizon Gemeente Raalte 2040

Ook kijken we in deze paragraaf naar de ontwikkelingen die op ons af komen met betrekking tot Werken en Wonen. Waar kan de gemeente de komende jaren woon- en werklocaties gaan ontwikkelen, zonder dat de algemene openbare ruimte in de verdrukking komt? Woningbouw is nodig om te voldoen aan de vraag van de komende jaren. Die opgave is het grootst in de grotere kernen Raalte en Heino. Tegelijkertijd willen we de unieke kenmerken van de gemeente zoals ruimte voor natuur en landbouw zoveel mogelijk in stand houden.

Raalte: locaties voor woningbouw en bedrijven

Locaties wonen

GemeenteBelangen kiest voor wat betreft wonen voor het volgende,

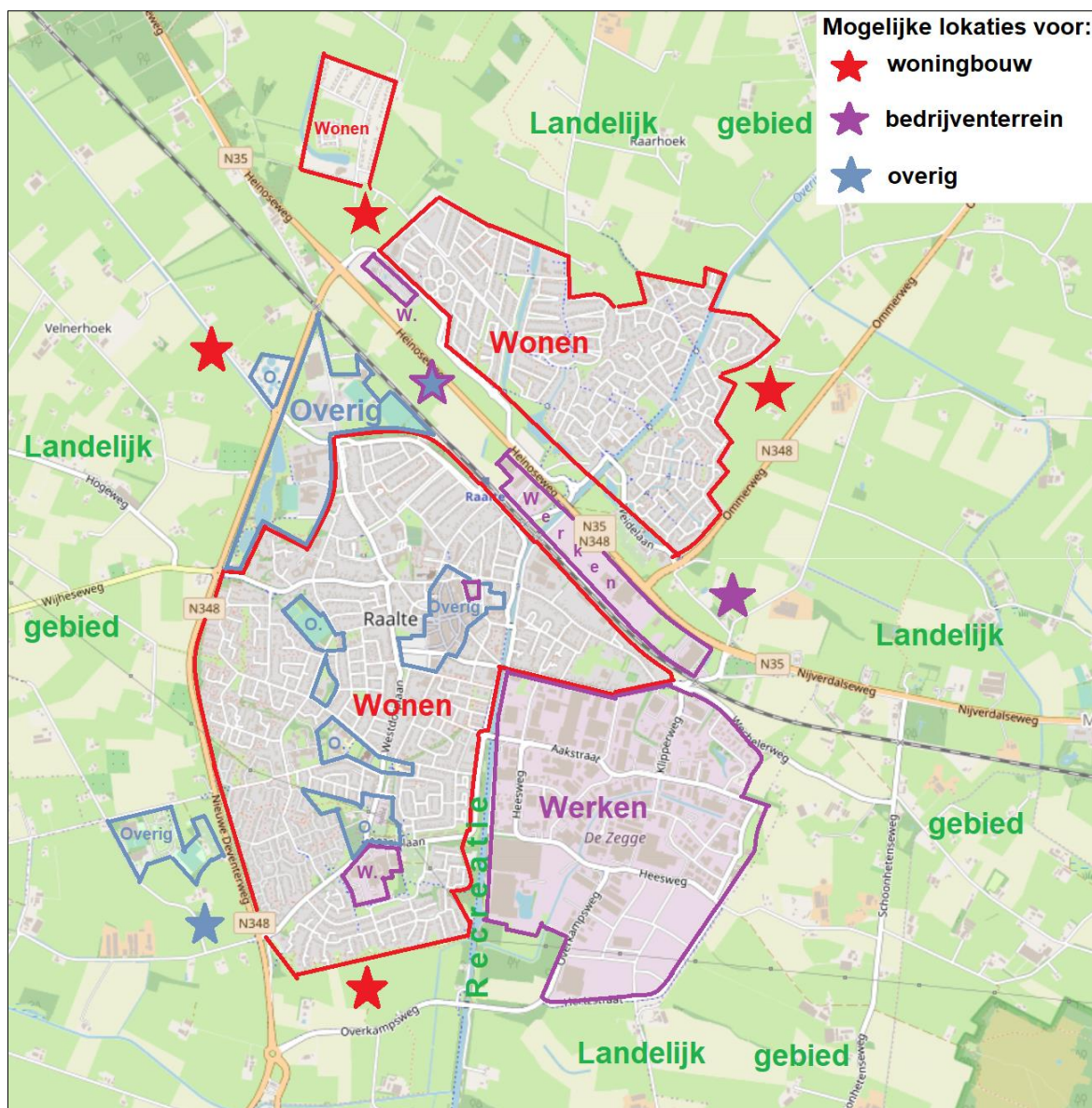
- 'Inbreiden' waar mogelijk: benut zoveel mogelijk locaties binnen de bebouwde kom. Denk aan panden die worden afgebroken of een andere bestemming kunnen krijgen, onbenutte percelen, enz.
- Nieuwe woonlocaties moeten aansluiten aan bestaande wijken.
- Nieuwe woonlocaties moeten zo gepland worden, dat deze goed ontsloten kunnen worden. Een uitbreiding aan de noordwestkant van Raalte is daarbij een logische keuze, al zijn er ook andere locaties mogelijk (zie hiervoor kaart 1 ruimtelijke structuur Raalte op de volgende pagina).

Locaties bedrijven

- Net als bij nieuwe woonlocaties moeten er zoveel mogelijk locaties binnen het bestaande industrieterrein die nu niet zijn bebouwd, benut worden.
- De te ontwikkelen 'Oostelijke randweg' (zie kaart 1) moet de harde grens van industrieterrein De Zegge worden. Er moet hier een groene buffer worden aangelegd om De Zegge te scheiden van het landelijk gebied. Het landschap ten zuidoosten van Raalte (Boetele, Schoonheeten) is waardevol en aantrekkelijk op allerlei terreinen en moet niet aangetast worden.
- Zorg voor zichtlocaties tussen de N35/N348 en het spoor vanaf knooppunt Raalte (kruispunt Bos tot de Almelosestraat).
- Bedrijven zijn gebaat bij een goede ontsluiting naar Zwolle, Deventer en Twente.

Locaties overig

- Tussen Ramele en de N348 zijn er veel recreatievoorzieningen. Denk aan volkstuinen, sportvoorzieningen, enz. Samen met het gebied tussen Tijenraan en de N35 zijn dit geschikte stadsrandzones om plaats te bieden aan dit soort voorzieningen.

Kaart 1 Ruimtelijke structuur Raalte.

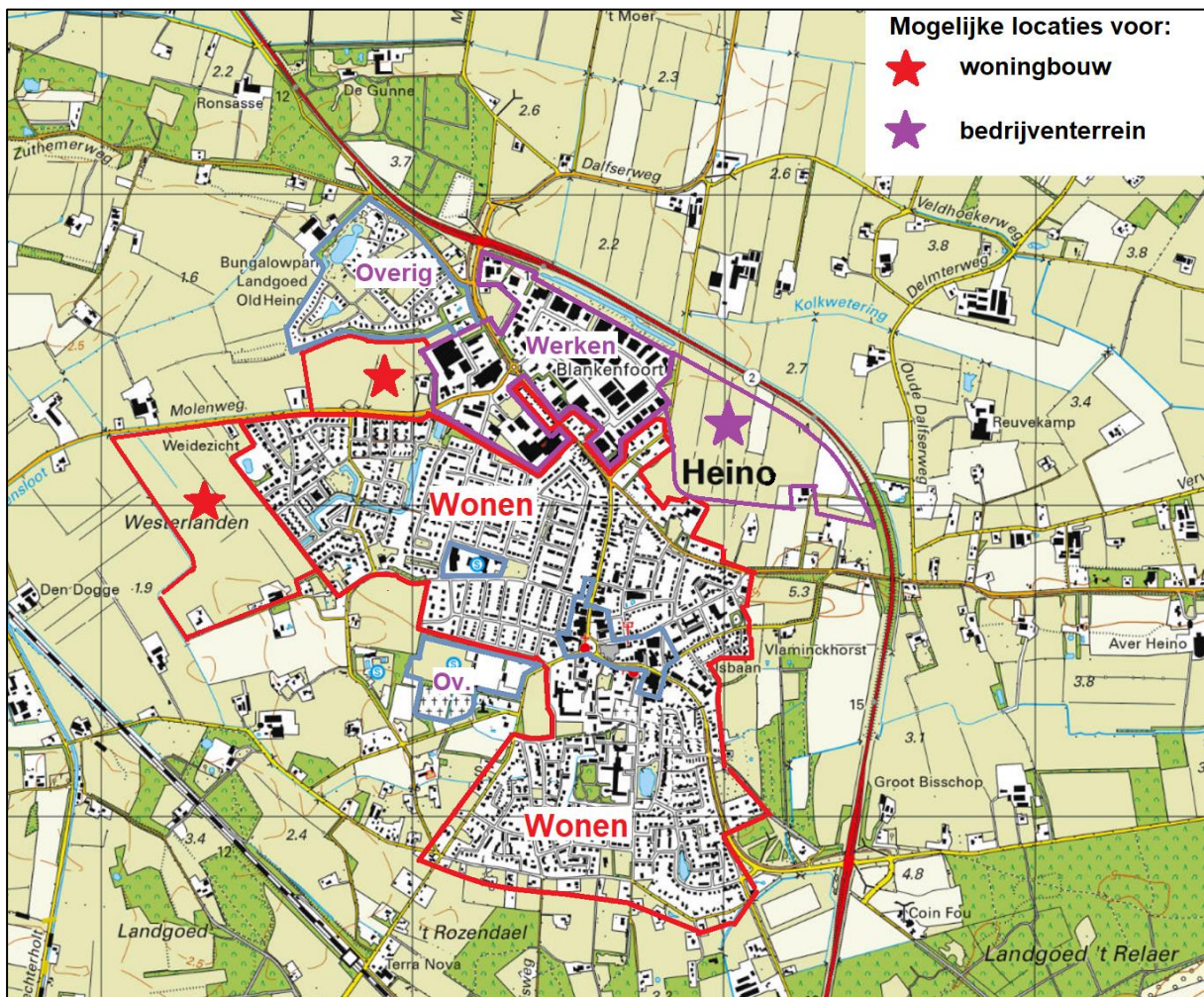
Heino, ruimtelijke ordening

In Heino zijn diverse werkgroepen actief bezig met het ontwikkelen van een visie op de ruimtelijke structuur van Heino. Denk hierbij aan de werkgroepen 'Centrum Heino', 'Dorpsrand N35' en 'Vlaminckhorst'. GemeenteBelangen wil uitdrukkelijk niet voorschrijvend zijn: 'Wat vinden jullie van onze plannen', maar de ideeën die hier beschreven staan ter inspiratie delen met belanghebbenden. Het is de leefomgeving van de inwoners van Heino: daarom bepalen deze wat zij wellicht meenemen uit onderstaande ideeën.

Locaties wonen

Heino is een dorp dat omringd wordt door een mooie, landelijke omgeving met veel landgoederen. GemeenteBelangen vindt dat deze omgeving niet aangetast mag worden. Dit heeft wel gevolgen voor de keuzes die gemaakt kunnen worden voor locaties voor woningbouw en nieuwe bedrijven (zie hiervoor kaart 2 ruimtelijke structuur Heino op de volgende pagina).

- De meest logische locatie voor woningbouw is langs de Molenweg en in de toekomst richting de Westerlanden.
- Zorg voor groene bufferzones tussen 'wonen' en 'werken', zodat een prettige woonomgeving gewaarborgd blijft.
- Behoud of maak een logische, natuurlijke grens tussen de kern Heino en de diverse landgoederen rondom Heino.

Kaart 2 Ruimtelijke structuur Heino.

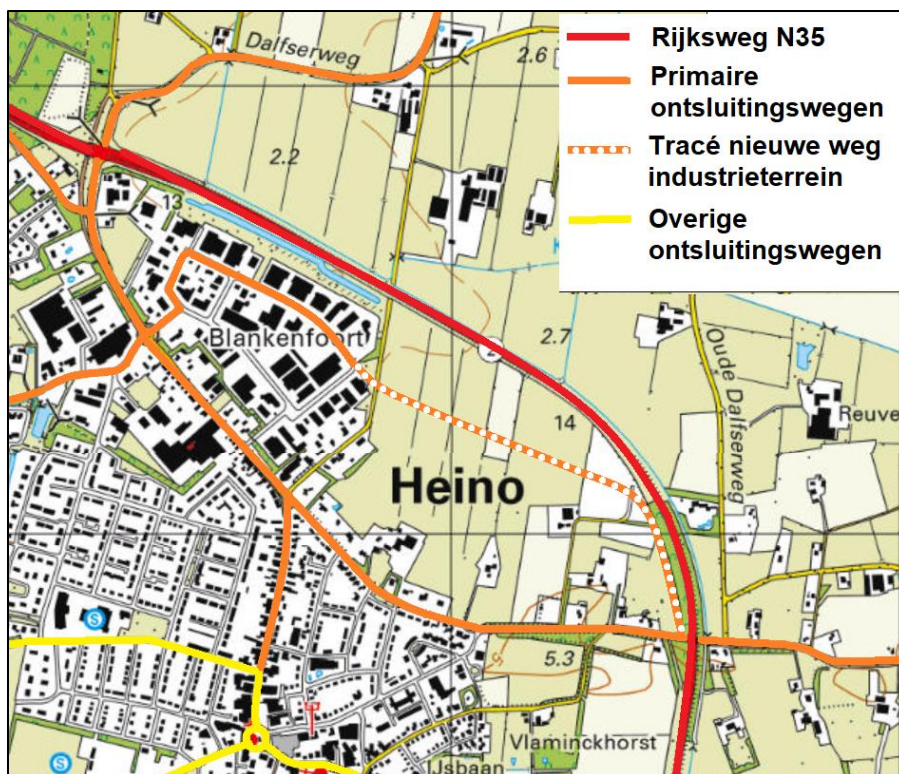
Locaties werken

- Breid uit in het gebied dat omsloten wordt door het huidige industrieterrein Blankenfoort in het noordwesten, de N35 in het oosten en de Van der Capellenweg in het zuiden. Dit zorgt voor twee voordelen:
 - o goede ontsluitingsmogelijkheden vanaf N35;
 - o mogelijkheden om zichtlocaties langs de N35 te ontwikkelen;
 - o de aanleg van een nieuwe weg (zie kaart 3 op de volgende bladzijde) weert vrachtverkeer uit het dorp.

Zorg hierbij voor een groene bufferzone tussen dit te ontwikkelen gebied en de Vlamincckhorst.

Locaties overig

De functie van Park Old Heino zal de komende jaren verder veranderen. Wij sturen aan op een passende, duurzame invulling met een meerwaarde voor het dorp.

Kaart 3 Tracé aan te leggen weg.

Overige kernen

In de overige kernen is het van belang dat er ruimte is voor voldoende groei zodat voorzieningen in de dorpen op peil blijven. Er moet een voldoende woningbouwontwikkeling kunnen plaatsvinden zodat inwoners ook de mogelijkheid krijgen in het dorp te blijven wonen. Ook moet het mogelijk blijven om te ondernemen in de dorpen. Ieder initiatief verdient een eerlijke beoordeling.

De mening van de burgers in de dorpen wordt meegenomen in plannen en besluiten. 'Wat vinden jullie hiervan en zouden jullie hieraan mee willen doen?' Wij zijn zichtbaar in de kernen en komen periodiek langs. Lokale GB'ers houden actief de vinger aan de pols.

Samengevat wil GemeenteBelangen het volgende bewerkstelligen:

- We betrekken de plaatselijke gemeenschap bij de besluitvorming over de openbare ruimte.
- We stimuleren lokale initiatieven, brengen bestaande en nieuwe initiatieven met elkaar in verbinding en leggen dit vast in overkoepelend beleid.
- We leggen de beheerfunctie, waar mogelijk, lokaal neer zodat bewoners nauw betrokken raken bij hun omgeving.
- Samenwerken is voor ons een speerpunt in het geheel tussen politiek en inwoner.
- We hebben specifieke aandacht voor woningbouw, werkgelegenheid en het agrarische karakter van de regio in combinatie met landschaps- en natuurbehoud. We organiseren deze zodanig dat de algemene openbare ruimte niet in verdrukking komt.
- We benutten mogelijke inbreidingslocaties optimaal en brengen ze samen met bestaande bouw.
- Bij alle plannen hebben we aandacht voor natuurbehoud en behouden we unieke landschappen en landschapselementen.
- We kunnen alleen ontwikkelen als er voldoende en goede infrastructuur aanwezig is voor alle typen vervoer.

11. Infrastructuur & Mobiliteit

Raalte is een regionaal knooppunt wat betreft wegen, fietspaden en openbaar vervoer. Daarnaast hebben veel verkeersstromen Raalte als begin- en eindpunt. Zo is er veel woon-werkverkeer van en naar Raalte. De Zegge is een zich uitbreidend industrieterrein met veel aan- en afvoer van goederen. Het centrum van Raalte zorgt ook voor verkeer. Ook heeft Raalte een druk trein- en busstation en de aanwezigheid van Carmel College Salland en Landstede zorgt voor veel fietsende scholieren in de gemeente Raalte. In de komende decennia zal het aantal inwoners van de gemeente Raalte een flinke groei laten zien. De verkeersintensiteit zal hierdoor alleen maar toenemen. Salland wordt ook steeds meer ontdekt als toeristische regio. Een gevolg daarvan is een toename van recreatief fiets- en wandelverkeer. Om deze toenemende verkeersstromen in de toekomst te kunnen blijven verwerken, heeft de gemeente Raalte een goede infrastructuur nodig. Hierbij moet rekening worden gehouden met de verschillende soorten verkeer en vervoer waar de gemeente Raalte mee te maken heeft.

De N35 en N348

Het kruispunt Bos wordt ongelijkvloers gemaakt en er komt een rondweg om Mariënheem. De kans is groot dat de N35 in de toekomst verdubbeld wordt naar 2x2 rijstroken. Goede ontwikkelingen, maar GemeenteBelangen wil verder kijken. Door het aanpakken van kruispunt Bos is een belangrijke oorzaak van files op de N35 opgelost. De kans is echter groot dat de files zich verplaatsen naar de kruisingen met de N348 richting Lemelerveld (Ommerweg) en de Almelsestraat. Nu al moet worden nagedacht over één aansluiting Raalte-Oost: waar moet deze komen? En hoe wordt de filevorming op de Almelsestraat die er nu al vaak is, tegelijkertijd opgelost?

Omdat de N35 een rijksweg is, heeft de gemeente Raalte een beperkte invloed hierop. Toch vindt GemeenteBelangen dat de gemeente haar visie herhaaldelijk duidelijk moet maken aan provincie en Rijk. Niet door alleen te reageren op plannen, maar door zelf plannen en oplossingen aan te dragen.

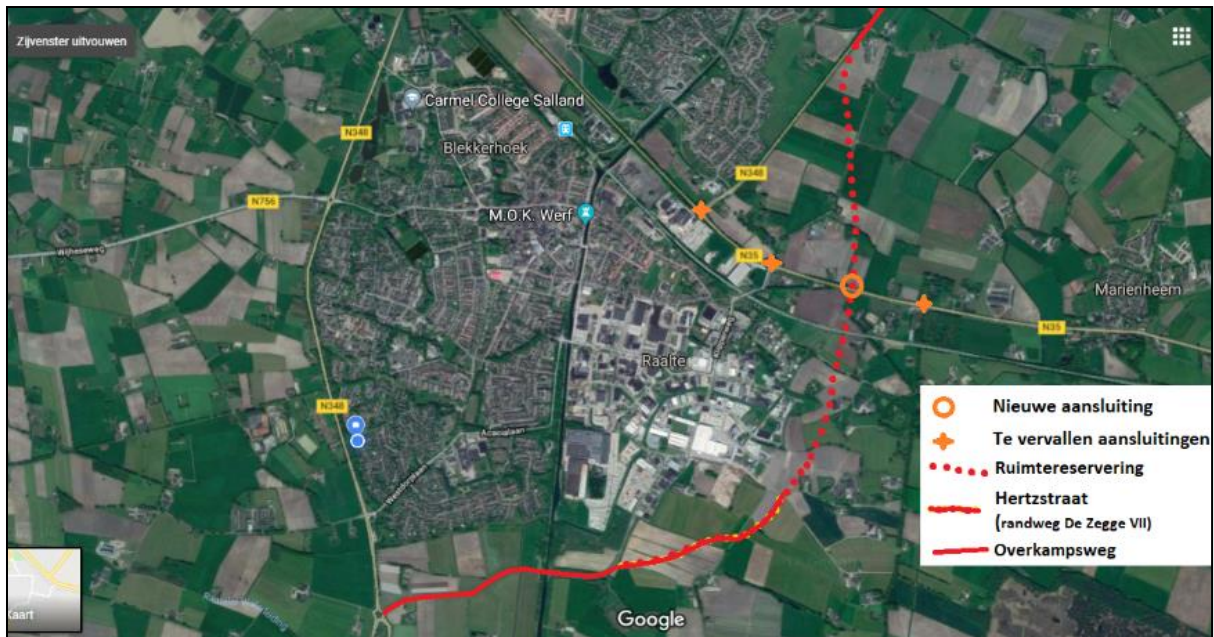
Oostelijke randweg

De aanleg van een oostelijke randweg om Raalte (zie kaart 4 Oostelijke randweg Raalte op de volgende pagina) biedt een oplossing voor veel problemen.

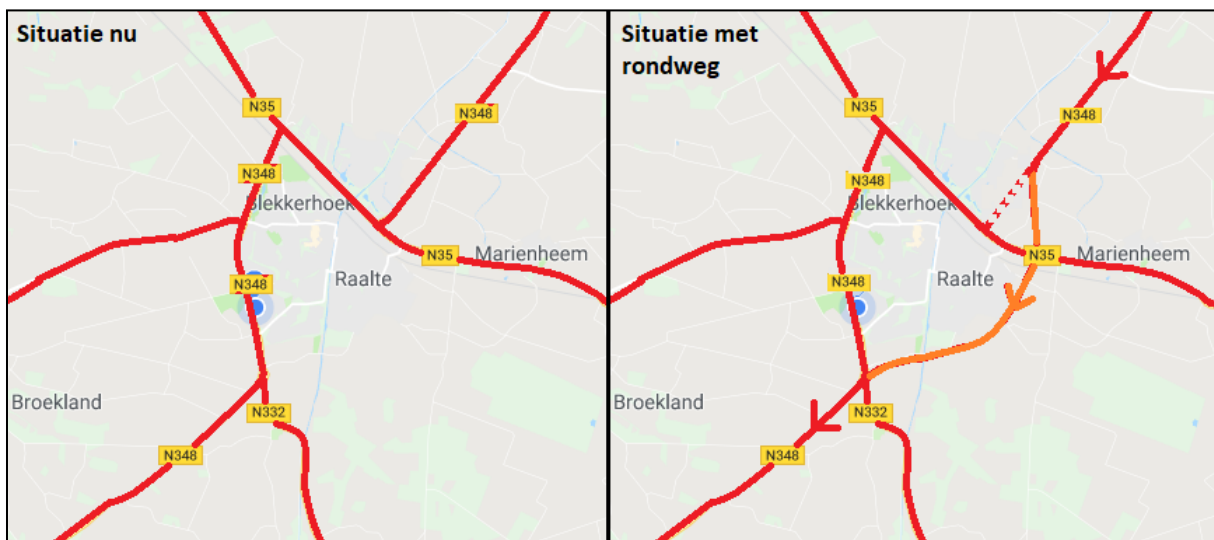
- Industriegebied De Zegge wordt veel beter ontsloten. Zo wordt Raalte aantrekkelijker voor vestiging van bedrijven en dan vooral distributiecentra.
- De filedruk op de Almelsestraat voor de kruising met de N35 wordt zo opgelost.
- De doorstroming rondom Raalte als regionaal verkeersknooppunt wordt sterk verbeterd (zie kaart 5 verbeterde doorstroming rondom Raalte op de volgende pagina).
- De verkeersveiligheid wordt sterk verhoogd. De huidige situatie is die van fietsers op de Aakstraat, Kaagstraat en Klipperweg, op één rijbaan met doorgaand vrachtverkeer.

Fig. 16 De verkeerssituatie op de Aakstraat.

Kaart 4 Oostelijke Randweg Raalte

Kaart 5 Verbeterde doorstroming rondom Raalte

Raalte, infrastructuur

Wegenpatroon

Het wegenpatroon van Raalte is opgebouwd uit drie min of meer onvolledige ringen met toeleverende wegen (zie kaart 3):

- een buitenring van N35, N348, Overkampsweg en Hertzstraat. Tussen de Heesweg en de N35 ontbreekt er een schakel;
- een eerste binnenring waarop de woonwijken, het station en het centrum zijn aangesloten;
- een tweede binnenring op het industrieterrein.

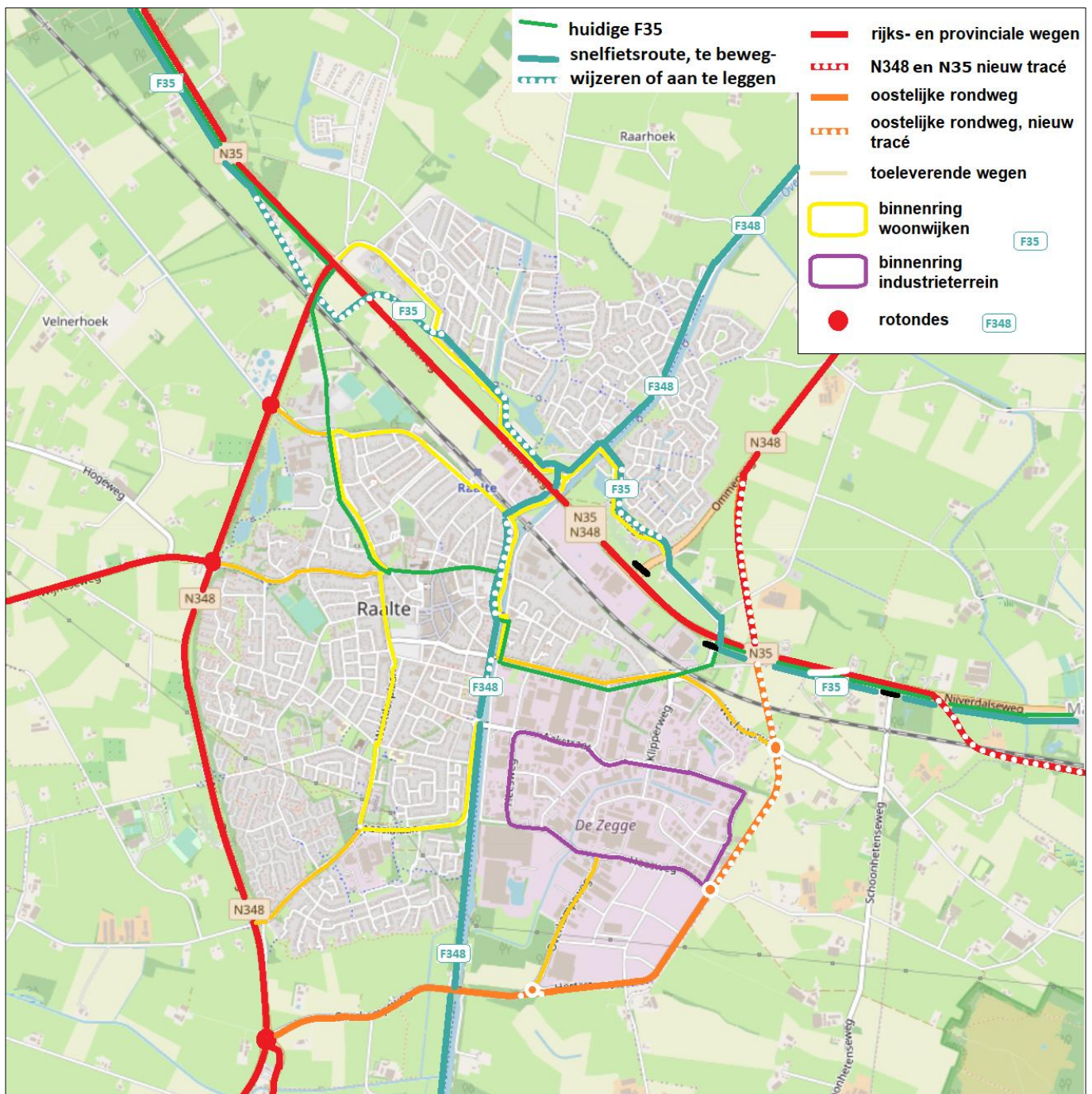
Met de verkeersringen kunnen verkeersstromen met verschillende functies (lokaal verkeer, vrachtverkeer, doorgaand verkeer) enigszins gescheiden worden. Dit is echter nu niet het geval. GemeenteBelangen pleit daarom voor het volledig maken van dit wegenpatroon (zie kaart 5).

Congestie

Dagelijks stroomt op een aantal locaties in de gemeente Raalte het verkeer niet voldoende door:

- de N35 voor het kruispunt Bos;
- de N348 voor het kruispunt Bos;
- de N348 voor de rotonde met de N332 en de Overkampsweg, komend vanaf Deventer
- de Almelsestraat voor de aansluiting met de N35.

De N35 voor het kruispunt Bos is de bekendste. Rijkswaterstaat pakt in de komende jaren dit kruispunt aan, maar hiermee is de filedruk geen verleden tijd. Voor een deel zal de congestie zich verplaatsen naar de kruising van de N35 met de Ommerweg (N348), twee kilometer verderop. Er is daarom meer nodig:

Kaart 6 Infrastructuur Raalte

- Door de aanleg van een oostelijke rondweg zal het verkeer vanaf De Zegge niet meer hoeven te wachten voor verkeerslichten bij de aansluiting van de Almelsestraat op de N35.
- Maak op de oostelijke rondweg twee rotondes voor een snelle afwikkeling van het verkeer richting Zwolle, Almelo en Deventer.
- Zorg voor één ongelijkvloerse kruising 'Raalte – De Zegge' op de N35. Verleg hiervoor de N348 en sluit de oostelijke rondweg hierop aan.
- Maak van de rotonde N348 – N332 – Overkampsweg een turborotonde met een betere doorstroming.
- Zorg voor maatregelen om sluipverkeer van de N35 tegen te gaan, zolang de N35 niet is opgewaardeerd. Op sommige plaatsen is dit gebeurd (bijv. Pruimersallee), maar op andere plaatsen niet (bijv. sluipverkeer naar Raalte-Noord via de Berkendijk).

Door de aanleg van een oostelijke rondweg kan voorkomen worden dat de N348 ten westen van Raalte wellicht verdubbeld moet worden en een ruimtelijke barrière wordt. Door de afsluiting van de Schoonheetenseweg (bron: www.n35wijthmennijverdal.nl) wordt het probleem van het sluipverkeer via de Schoonheetenseweg, Heesweg en Wechelerweg opgelost.

Het centrum van Raalte

Het centrum moet goed bereikbaar zijn, de bewegwijzering duidelijk en de parkeermogelijkheden en -route goed aangegeven. Vanuit de richting Almelsestraat is het centrum slecht bereikbaar, mede doordat de Daggertsbrug afgesloten is voor autoverkeer. Daarom moet de route naar het centrum vanaf de Leeren Lampe meer herkenbaar zijn:

- Op de invalswegen naar het centrum van Raalte moet de parkeerroute al worden aangegeven.
- De verwijzing naar het centrum moet eerder worden aangegeven, net als die naar de overdekte parkeergarage onder 't Schip.
- De Brugstraat en de Mettingenlaan tussen Botermakerstraat en Schoolstraat moeten aantrekkelijker gemaakt worden.

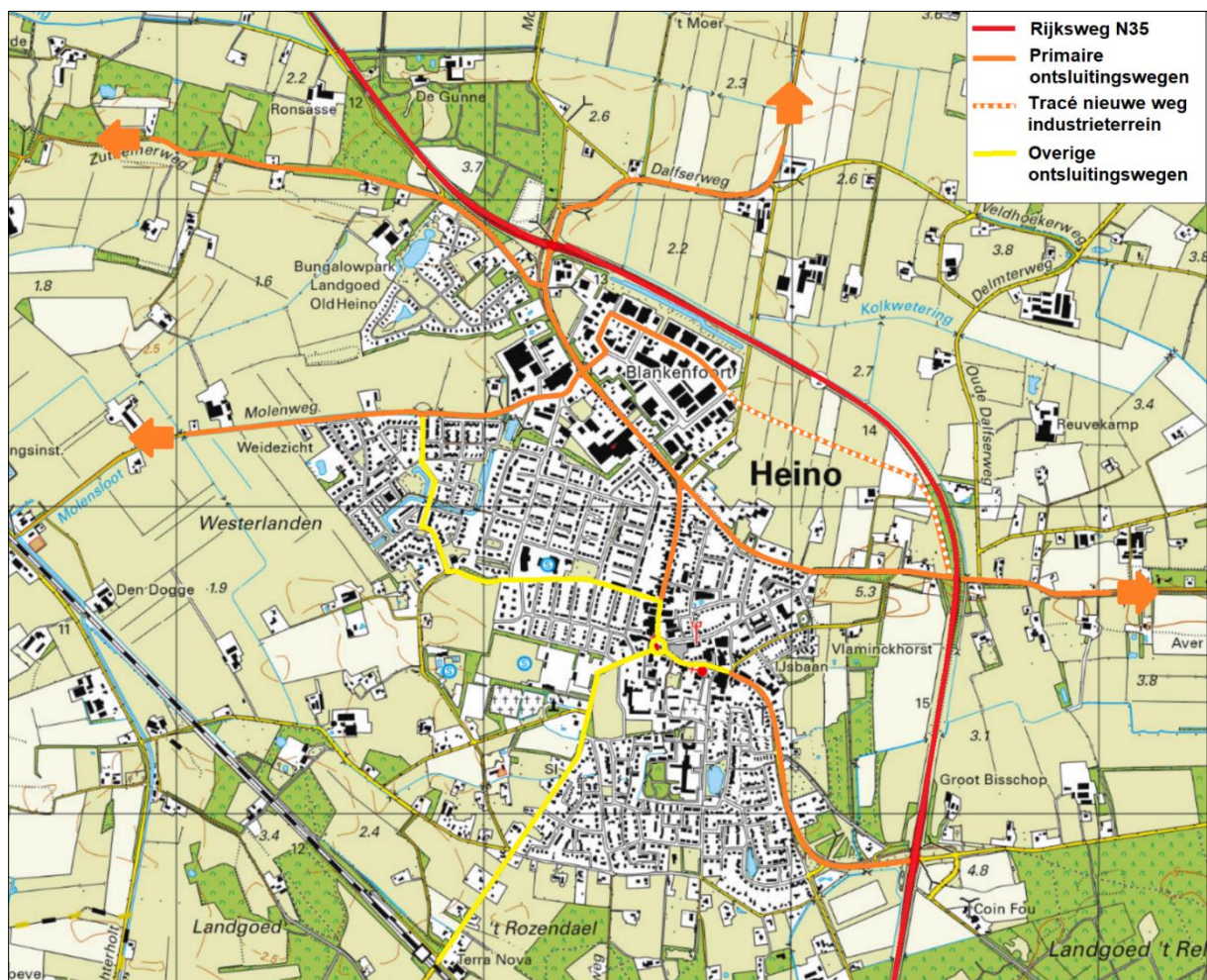
Fig. 17 De bewegwijzering naar het centrum bij de Leeren Lampe, slecht te zien voor de weggebruiker.

Heino, infrastructuur

In Heino zijn diverse werkgroepen actief bezig met het ontwikkelen van een visie op de ruimtelijke structuur van Heino. Infrastructuur, mobiliteit en verkeersveiligheid spelen hierbij een belangrijke rol. Ook bij dit onderwerp wil GemeenteBelangen uitdrukkelijk niet voorschrijvend zijn: 'Wat vinden jullie van onze plannen', maar de ideeën die hier beschreven staan ter inspiratie delen met belanghebbenden. Het is de leefomgeving van de inwoners van Heino: daarom bepalen deze wat zij wellicht meenemen uit onderstaande ideeën.

Wegenpatroon

Het wegenpatroon van Heino is oorspronkelijk stervormig, gericht op het centrum. De Canadastraat, Raalterstraat en Zwolsestraat zijn de belangrijkste uitvalswegen. Daarop sluiten wegen naar de dorpen rondom Heino aan. In 1984 werd de rondweg oostelijk om Heino (N35) aangelegd.

Kaart 7 Infrastructuur Heino.

Verkeersfuncties

In Heino kunnen verkeersstromen beter gescheiden worden. Nu rijdt er o.a. veel vrachtverkeer via de Zwolseweg en Van der Capellenweg richting Lemelerveld. Dit brengt veel verkeersonveilige situaties met zich mee. GemeenteBelangen pleit met de uitbreiding van het bedrijventerrein Blankenfort voor de aanleg van een weg tussen de L.J. Costerstraat en de Lemelerveldseweg, parallel aan de N35. Zie hiervoor kaart 4. De aanleg van deze weg biedt de volgende voordelen:

- Vrachtverkeer richting Lemelerveld zal niet meer over de Zwolseweg en Van der Capellenweg rijden.
- Deze weg kan dienen als ontsluiting van een eventuele uitbreiding van bedrijventerrein Blankenfoort.
- Daarnaast moet de L.J. Costerstraat, op het industrieterrein, worden opgewaardeerd.

Voorstel voor een naam van de nieuw aan te leggen weg op het toekomstige industriegebied: Nieuwstad, de historische veldnaam voor dit gebied.

Congestie

Rijkswaterstaat waardeert de N35 op tot stroomweg met ongelijkvloerse aansluitingen Heino-Noord en -Zuid. Dit zal toekomstige congestie bij deze aansluitingen voorkomen.

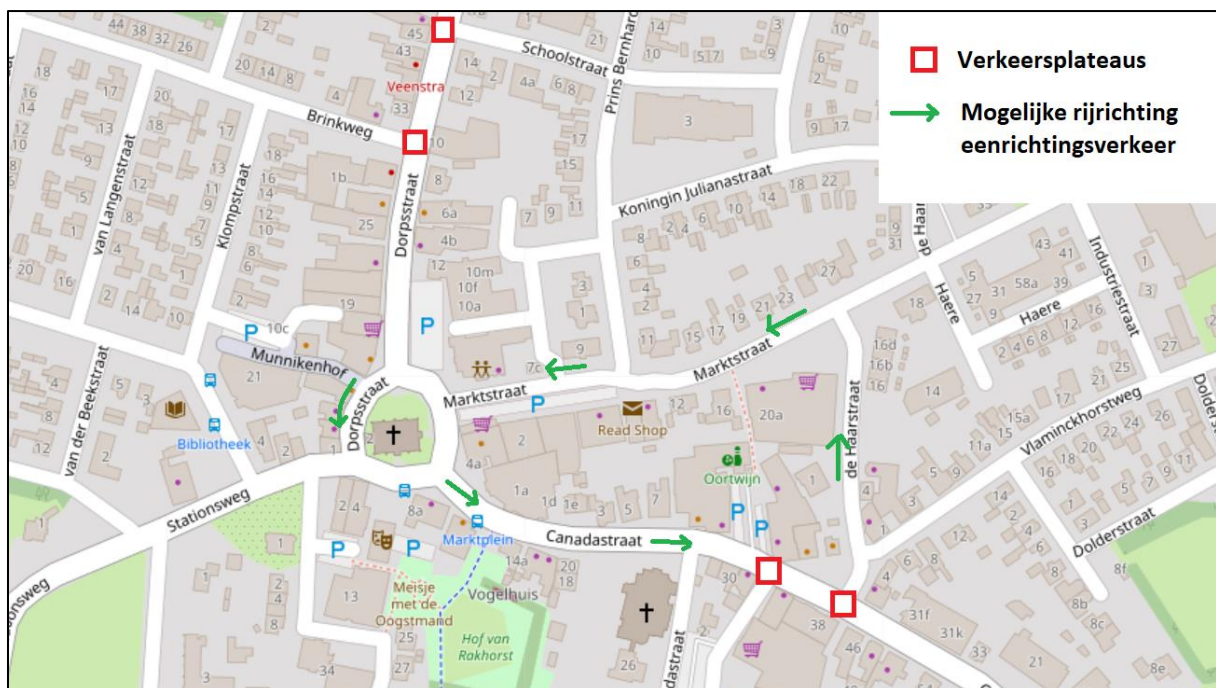
Opwaardering invalswegen

De invalswegen van Heino geven de eerste indruk van het dorp. Deze wegen hebben echter achterstallig onderhoud en hebben een rommelig beeld. GemeenteBelangen vindt dat de Zwolseweg, Dorpsstraat, Canadastraat en de Raalterstraat moeten worden opgewaardeerd tot aantrekkelijke lanen, met inpassing van de hoge bomenrijen die al aanwezig zijn.

Verkeersveiligheid

GemeenteBelangen wil de verkeersveiligheid in Heino verbeteren en wil dit op de volgende manier bewerkstelligen (zie kaart 8):

- een maximumsnelheid binnen de bebouwde kom van 30 km/u op alle wegen;
- de aanleg van verhoogde plateaus op de t-splitsingen van de Canadastraat met de Vlamincchorstweg en de Paalweg;
- de aanleg van een verhoogd plateau op de t-splitsing van de Dorpsstraat en de Brinkweg, plus de verhoging van het plateau op de t-splitsing van de Dorpsstraat en de Schoolstraat;
- onderzoek eenrichtingsverkeer in het centrum van Heino ten behoeve van een rustiger en veiliger verkeersbeeld.

Kaart 8 Maatregelen om de verkeersveiligheid te verhogen in Heino.

Een fietsvriendelijke gemeente

F35 en F348

Raalte is een fietsvriendelijke gemeente, zowel voor scholieren, fietsende forensen als recreatief fietsverkeer. Dit moet behouden blijven en versterkt worden. De provincie Overijssel onderzoekt de aanleg van de snelfietsroute F35 (Zwolle – Enschede) en het doortrekken van de snelfietsroute F348 vanaf Deventer naar Raalte. De grote winst van fietssnelwegen en snelfietsroutes is het directe karakter van de fietsroute die ervoor zorgt dat reistijden concurrerend zijn aan de auto.

Het uitgangspunt van het ontwerp F35 in de gemeente Raalte is een vrij liggende snelfietsroute direct naast de N35 die uitsluitend bedoeld is voor langzaam, ongemotoriseerd verkeer. Landbouwverkeer is in de basis niet welkom op de F35 ten behoeve van de veiligheid. Daar waar geen alternatieven mogelijk zijn, zal landbouw- en lokaal verkeer te gast zijn in de vorm van een fietsstraat. We streven zoveel mogelijk naar directe verbindingen, eventueel met enkele aanvoerende verbindende takken. Dit betekent dat de F35 zoveel mogelijk parallel aan de N35 zal lopen. Op sommige stukken van het tracé zal de snelfietsroute geheel moeten worden aangelegd, omdat er bijvoorbeeld nog geen parallelweg aanwezig is. Denk daarbij onder andere aan het deel tussen kruispunt Bos en de Almelsestraat ter hoogte van Raalte en het deel bij de rondweg Heino. Dit heeft nogal wat voeten in de aarde. Daarom moet worden nagedacht over een tijdelijke situatie die door de bebouwde kom voert. De kaarten 9 t/m 12 aan het eind van dit hoofdstuk laten zowel de ideale eindsituatie zien als een tijdelijke oplossing.

Het succes van de F35 en F348 zit in het directe karakter. GemeenteBelangen streeft dan ook naar een F35 en F348 met zo min mogelijk obstakels zoals kruisingen en verkeerslichten. Daar waar een obstakel onvermijdelijk is pleiten wij ervoor dat de fietser voorrang heeft ten opzichte van het gemotoriseerde verkeer. Ten slotte is het belangrijk dat er voldoende aantakkingen zijn zodat gebruikers op een zo direct mogelijke wijze vanuit de wijk naar de doorgaande F35 kunnen fietsen.

Fig. 18 De F344 tussen Deventer en Apeldoorn is al bewegwijzerd over landbouwwegen en fietspaden, zonder dat er een fietssnelweg of snelfietsroute is aangelegd.

Raalte is een knooppunt van deze snelfietsroutes. Bij de F348 pleit GemeenteBelangen voor een tracé langs het Overijssels Kanaal. Zo wordt deze route ook aantrekkelijk voor recreatief fietsverkeer, terwijl de afstand niet groter wordt. Landschapsbeleving kan er ook voor zorgen dat de fiets een goed

alternatief wordt voor de auto. Scholieren en recreanten kunnen op deze routes veilig fietsen, omdat bij snelfietsroutes de fietser voorrang krijgt. Er zullen dus fietstunnels moeten worden aangelegd bij de Overkampsweg ten zuiden van Raalte en bij de N348 ter hoogte van het toekomstige knooppunt Raalte. De invalswegen op het industrieterrein van Raalte zijn gevaarlijke barrières voor fietsers (oversteek Almelsestraat – Wechelerweg). De gemeente moet daarom waar mogelijk de snelle aanleg van de fietsroutes ondersteunen, om de verkeersveiligheid te bevorderen.

De provincie Overijssel is de initiatiefnemer voor de snelfietsroutes. Toch kan de gemeente Raalte al veel doen door te proberen dit project te versnellen. Dit door zelf plannen voor te stellen en hierover in gesprek te gaan met de provincie. In Raalte en Heino moeten de F35 en F348 nu al geaccentueerd worden en in de hele gemeente bewegwijzerd. GemeenteBelangen vindt het ook belangrijk om het woon-werkverkeer op de fiets te stimuleren en zowel bedrijven als werknemers hierover voor te lichten. Zo kunnen bedrijven in Twente partner worden van Twente Mobiel. Via dit platform kunnen zij op een voordelige manier mobiliteitsbudgetten en fietsplannen ter beschikking stellen aan hun werknemers.

Fig. 19 De F35 tussen Enschede en Hengelo.

Wandelen

GemeenteBelangen wil de looproutes van het centrum naar het station accentueren, zowel in Raalte als in Heino. Het zebrapad over de Varkensmarkt is een eerste stap. Ook de looproute naar Carmel College Salland, Landstede en Tijenraan moet duidelijker worden aangegeven vanaf het station.

In Salland zijn er veel fiets- en wandelknooppunten. Met behulp van deze knooppunten kunnen recreanten hun eigen fiets- of wandelroute samenstellen. Op websites als www.nederlandfietsland.nl, www.route.nl en www.fietseropuit.nl staan veel fiets- en wandelroutes. Door thematische routes in en door de gemeente Raalte aan te bieden op deze websites, maken we Raalte aantrekkelijker als toeristische fiets- en wandelgemeente. Evenementen als de Sallandse Wandelvierdaagse (SW4D) laten zien dat de gemeente Raalte aantrekkelijk is voor deze doelgroep.

Elk dorp in de gemeente Raalte moet een zogenaamd 'ommetje' krijgen: een bewegwijzerde wandelroute met aandacht voor het landschap en de cultuurhistorie. Deze routes moeten online op de website van de gemeente Raalte beschikbaar zijn.

Openbaar vervoer

GemeenteBelangen zet zich ervoor in dat het openbaar vervoer van en naar de dorpen in de gemeente minimaal op niveau blijft van voor de Covid19-pandemie (Initiële dienstregeling 2020). Daarnaast moet het openbaar vervoer op de route Zwolle – Heino – Raalte een goed alternatief blijven voor de auto. Het gebruik van de buslijn 166 (Raalte – Zwolle) moet versterkt worden, om deze te behouden voor de toekomst. Te denken valt aan een sneldienst en het promoten van de voordelen van deze buslijn:

- Deze bus is een alternatief voor de (drukke) trein.
- De bus zet reizigers meer 'voor de deur af' dan de trein.
- Laat bedrijven op een voordelige manier abonnementen afnemen.
- Introduceer een sneldienst.

Veilig verkeer

GemeenteBelangen vindt verkeersveiligheid belangrijk op elk gebied. Files en vertraging zorgen op dit moment voor sluipverkeer rondom de N35. Vanwege de verkeersveiligheid moet dit zoveel mogelijk worden tegengegaan. Voorbeelden zijn de Pruimersallee en de Schoonhetense Weg. Veel vrachtverkeer neemt de Van der Capellenweg van Heino naar Lemelerveld.

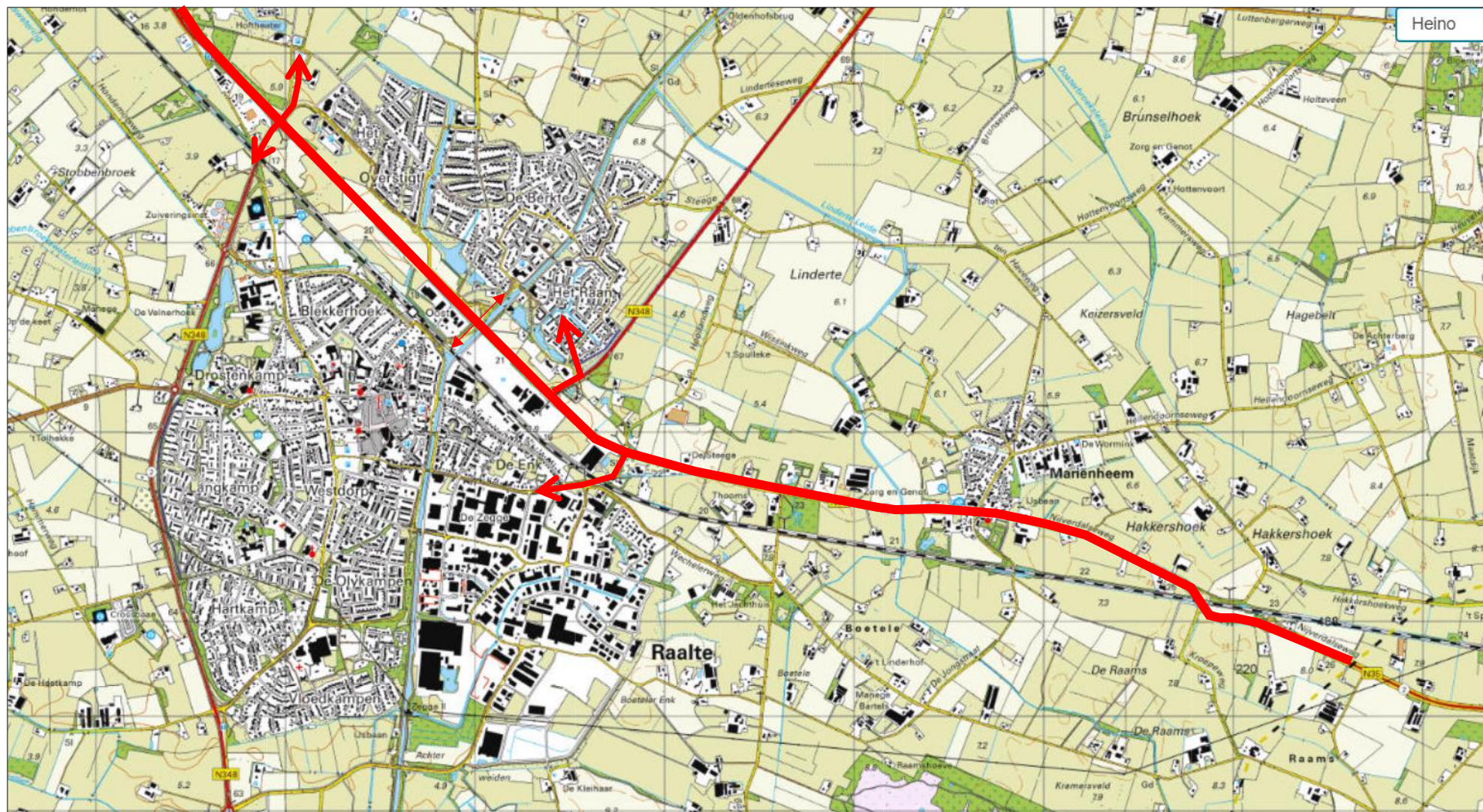
Fiets- en voetpaden zelf moeten ook veilig zijn. Tegelfietspaden moeten daarom worden vervangen door asfalt. Voetpaden moeten voor iedereen goed toegankelijk en veilig zijn. Nu lopen ouderen met rollators en gehandicapten soms op straat, omdat trottoirs niet rolstoelvriendelijk zijn. Een kritische blik op obstakels en steile hellingen in trottoirs is daarom noodzakelijk.

Bij kruispunt Bos en onder de N35 worden fietstunnels aangelegd. Hier moet gezorgd worden voor een gevoel van veiligheid door goede verlichting en andere maatregelen.

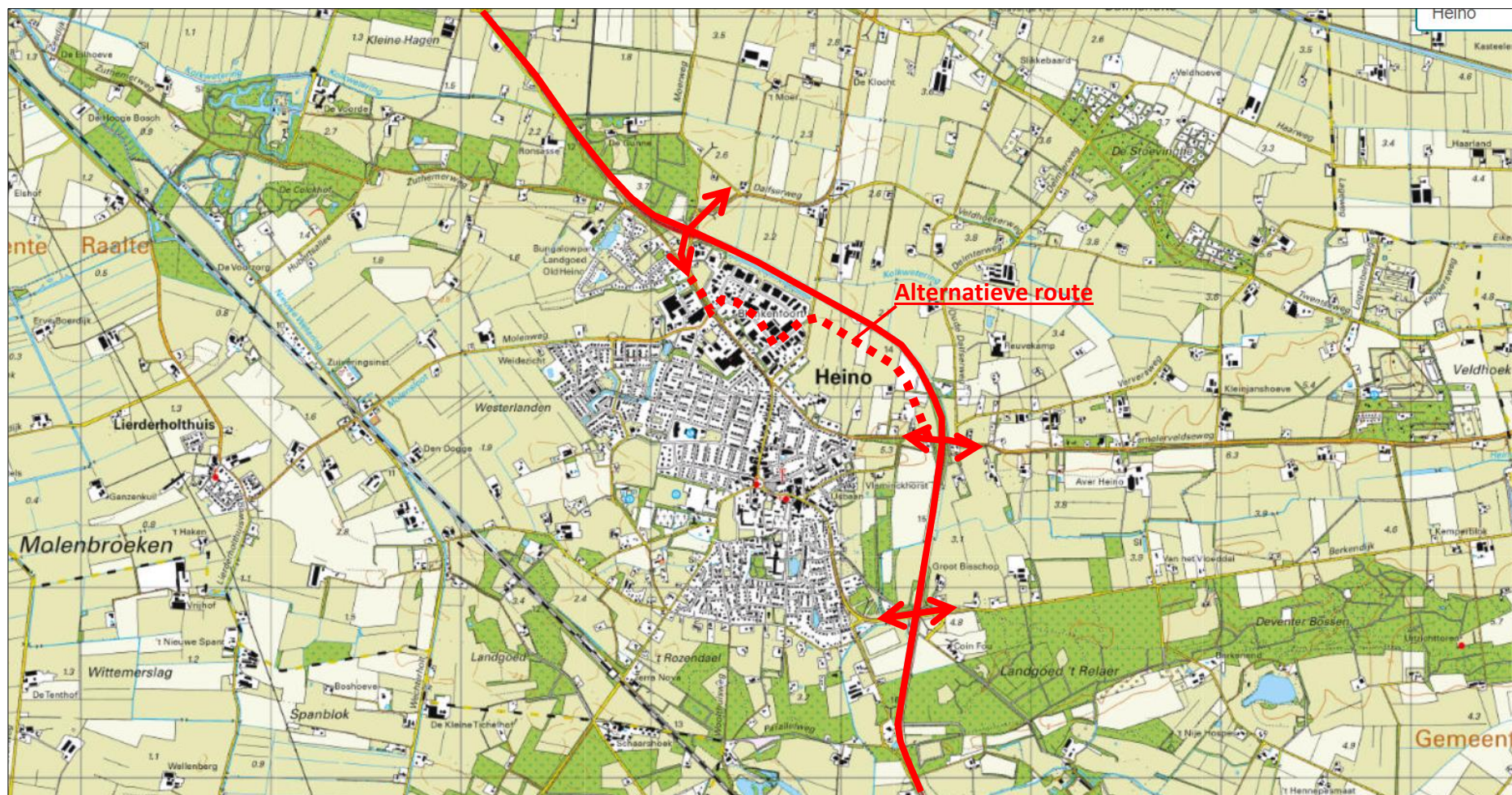
In de afgelopen tijd hebben bewoners aangegeven wat zij de meest verkeersonveilige locaties in de gemeente vinden. Op initiatief van GemeenteBelangen is de gemeente Raalte op dit moment aan de slag om de tien meest genoemde locaties verkeersveiliger te maken. GemeenteBelangen wil dit beleid voortzetten om met de bewoners de gemeente verkeersveiliger te maken en erop toezien dat het daadwerkelijk wordt uitgevoerd.

Samengevat wil GemeenteBelangen het volgende bewerkstelligen:

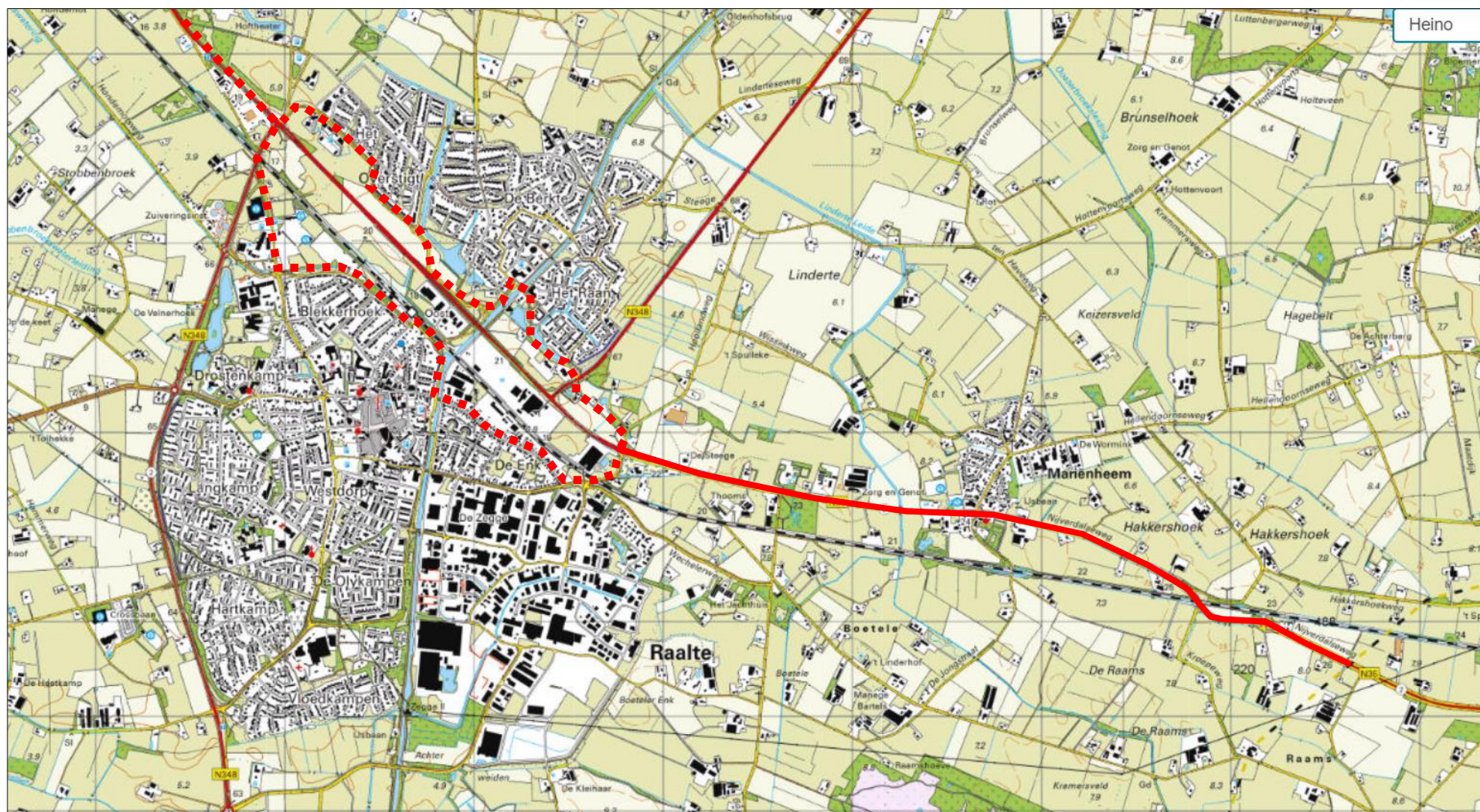
- Bij de verdere ontwikkeling van de N35 moet de gemeente Raalte niet reageren op plannen van rijk en provincie, maar zelf plannen ontwikkelen.
- De aanleg van een oostelijke rondweg om Raalte moet onderzocht worden.
- Raalte is een regionaal knooppunt van openbaar vervoer geworden. Deze functie moet benadrukt en waar mogelijk uitgebouwd worden.
- Toegangswegen naar het centrum van Raalte en Heino moeten aantrekkelijk worden gemaakt. Zij zijn het visitekaartje van de dorpen.
- Verhoog de verkeersveiligheid in Heino door de aanleg van verkeersplateaus en een maximumsnelheid van 30 km/u.
- Raalte als fiets- en wandelgemeente moet meer op de kaart worden gezet. We zijn voorstander van een netwerk van snelfietsroutes (F35 en F348) tussen Raalte en omliggende grote plaatsen. Nu al de F35 en F348 bewegwijzeren.
- Woon-werkverkeer op de fiets en het openbaar vervoer moet gestimuleerd worden.
- De vitaliteit en beleving van de dorpen moet versterkt worden door het onder de aandacht brengen en ontwikkelen van wandel-'ommetjes', fietsroutes en het op niveau houden van het openbaar vervoer.
- Verkeersveiligheid is een belangrijk thema, dus we willen het gedrag van zowel fietsers als automobilisten onder de loep nemen en waar nodig maatregelen treffen.
- De openbare ruimte – waaronder fiets- en voetpaden – moet voor iedereen goed toegankelijk en veilig bereikbaar zijn. Een kritische blik op obstakels en steile hellingen in trottoirs is daarom noodzakelijk. Veilige fietspaden zijn een must. Tegelfietspaden moeten daarom worden vervangen door asfalt.

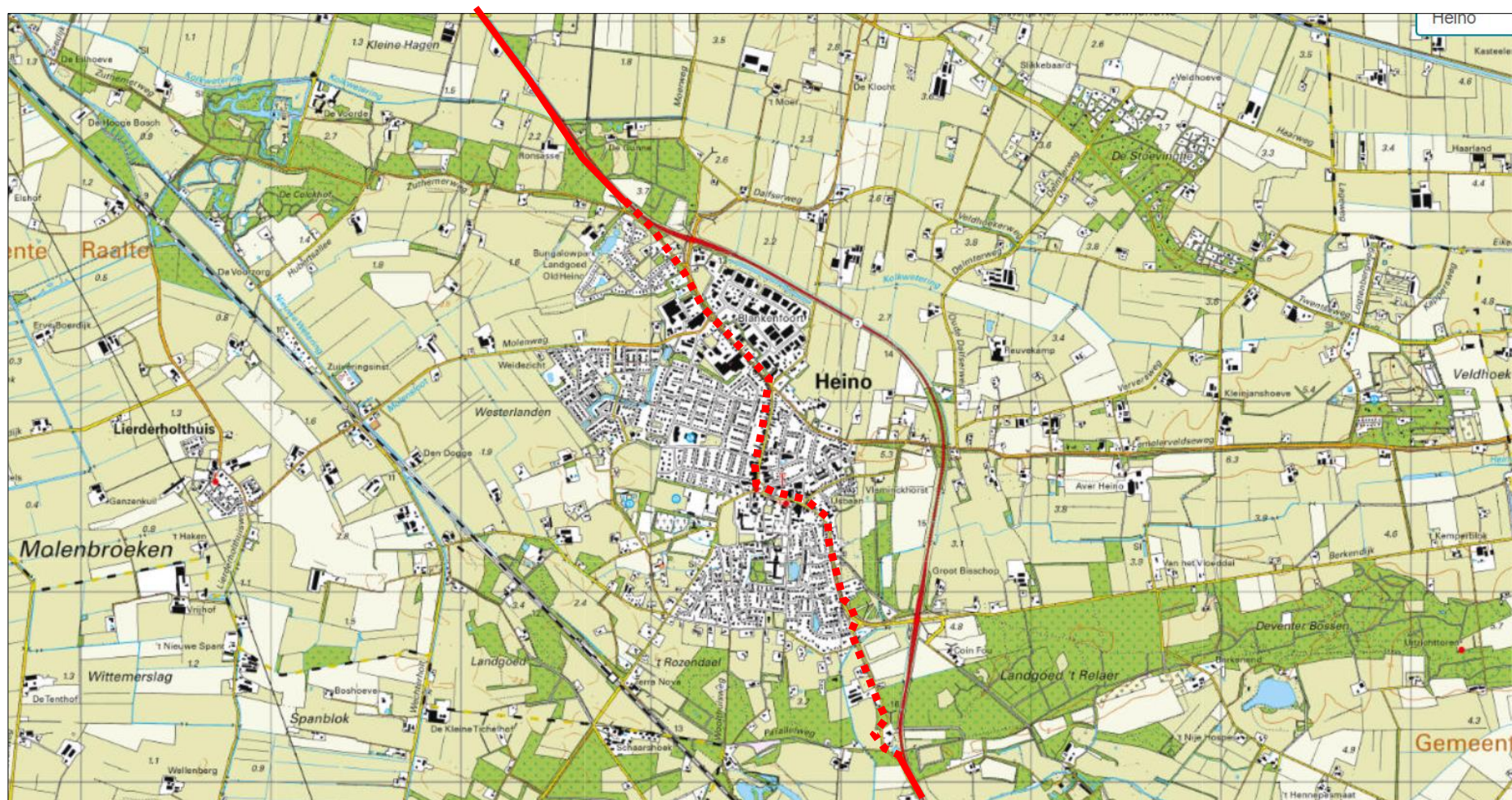
Kaart 9 Ideale tracé F35 bij Raalte.

Kaart 10 Ideale tracé F35 bij Heino.

Kaart 11 Tijdelijk tracé F35 bij Raalte.

Kaart 12 Tijdelijke tracé F35 bij Raalte.

12. Buitengebied en veranderende landbouw

Wat is het

Raalte is een gemeente met een groot buitengebied. Specialisatie, schaalvergroting en intensivering van de landbouw hebben de afgelopen decennia het aanzien en de betekenis van dat buitengebied sterk bepaald. Intussen zijn er diverse kenteringen. De nieuwe visie op kringlooplandbouw heeft gevolgen voor de bedrijfsvoering van de landbouwsector. Intussen heeft het buitengebied ook andere functies gekregen, op het terrein van recreatie en zorg.

Standpunt GemeenteBelangen

Het platteland is van ons allemaal. Alle stakeholders moeten betrokken worden bij de ontwikkeling en ruimtelijke invulling van het platteland en het vaststellen van de omgevingsvisie. We moeten gezamenlijk tot kaders komen die breed gedragen worden en aansluiten bij de eisen die de hedendaagse samenleving aan bedrijfsvoering stelt.

Belangrijk is dat familiebedrijven die nu hun brood verdienen op het platteland dit op een rendabele wijze kunnen blijven doen. De gemeente moet bedrijven faciliteren die willen verduurzamen en hun bedrijf toekomstbestendig willen maken. We denken hierbij aan thema's als duurzame en diervriendelijke circulaire en biologische landbouw, korte ketens en lokale voedselcoöperaties, cultuur en landschap en gewasbescherming, mogelijk binnen bestaande initiatieven als 'Groen samendoen', 'Salland Boert en Eet Bewust', 'Met Salland de boer op', 'Hallo Boer' en 'Zuivel van Salland'.

Dit betekent ook dat de gemeente ondernemers in het buitengebied, die de komende jaren stoppen met hun bedrijf, perspectief moet bieden. Er moet ruimte zijn voor herbestemming als wonen, zorg, productie duurzame energie of kleinschalige ondernemingen op de vrijgekomen bouwkaai. Nieuwe ontwikkelingen als 'rood voor rood', 'rood voor groen', 'zon voor rood' en zorg in rood' zijn goede mogelijkheden om leegstaande gebouwen op het platteland een nieuwe functie te geven naast meer recreatie, meer natuur en meer zorgfuncties. Al deze functies zullen zorgvuldig moeten worden ingepast.

Raalte heeft altijd voorop gelopen op het gebied van innovatie en vernieuwing in de landbouw. Denk daarbij aan varkens- en rundveeproefbedrijven maar ook aan ondernemers als Veenhuis. Goed om in dit verband Green East te noemen als Innovatief centrum in samenwerking met Universiteit Wageningen die zich nu gevestigd heeft op de locatie van het Varkensproefbedrijf. Wij vinden het belangrijk dat Raalte zich inzet om een dergelijk bedrijf te ondersteunen.

Functies in het buitengebied moeten erop gericht zijn om het gebied te versterken door samenwerking binnen en tussen de verschillende sectoren.

Er moet meer kennis en begrip komen bij de inwoners over de manier van voedsel produceren. Projecten op scholen en bijvoorbeeld De Laarman (Voedsalland, reis mee van bord naar boer) kunnen hieraan bijdragen.

13. Cultuur

Wat is het?

Cultuur deel je. Cultuur bepaalt je identiteit en hoe je met elkaar wilt omgaan (naoberschap). Cultuur beleef je met anderen. Het is immers van ons allemaal. Wij geven cultuur vorm. Dat vraagt om een infrastructuur, waarin inwoners cultuur kunnen delen.

Standpunt GemeenteBelangen

Creëer een zichtbaar en samenhangend cultureel aanbod dat Raalte aantrekkelijk maakt, waarin de culturele identiteit wordt behouden en ontwikkeld, waarin iedereen meedoet. Cultuur en culturele verenigingen zijn niet alleen drager, maar ook een verbindingsfactor tussen bevolkingsgroepen.

Wat vinden we belangrijk?

Cultuur kent relaties met veel gemeentelijke beleidsterreinen, zoals (podium)kunsten, sociaal domein, basis- en voortgezet onderwijs, recreatie en toerisme, alsmede materieel en immaterieel erfgoed. Het is belangrijk daarbij focus te houden op verenigingsondersteuning, vrijwilligers, monumenten, alsmede een creatief en talentvol aanbod.

Uitdagingen en ambities

Een nieuwe raadsperiode komt er aan. Neem in het Roalter Akkoord ook culturele uitdagingen en ambities op. Hieronder volgen een aantal mogelijke aandachtspunten:

- Versterk de bedrijfsvoering en het vrijwilligerskader van culturele verenigingen
- Kom met een omroepnota, waarin duidelijk wordt hoe radio en televisie de cultuursector kan versterken.
- Ontwikkel een nieuw kunst of cultuurconcept, in de vorm van een gebouw, evenement of activiteit (bv een archeologisch motto in Ramele)
- Benut de verborgen informatie in de 77 gemeentelijke monumenten.
- Ontwikkel een regionale visie op kunst en cultuur en zoek de regionale versterking.
- Integreer beeldende kunst meer in de openbare ruimte
- Gebruik de publieke ruimte als podium.
- Zet meer in op talentontwikkeling, creativiteit en vernieuwing.

14. Aanpassen aan klimaatveranderingen

Wat is het

De invloed van klimaatverandering is op veel vlakken merkbaar. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen stelden in 2017 een Deltaplan Ruimtelijke adaptatie op. Uiterlijk in 2020 moeten overheden 'klimaatrobust handelen verankerd hebben in beleid'. Daarvoor is het nodig dat ze zaken op orde hebben: van stresstest, risicodialoog en strategie tot en met uitvoeringsagenda.

Standpunt GemeenteBelangen

Het klimaat verandert. We moeten hierbij denken aan het vaker voorkomen van extreme temperaturen en extreme neerslag en droogte:

- hittegolven in de zomer: perioden van meer dan een week met temperaturen rond 35°C;
- langdurige droogteperioden: een aantal maanden met weinig neerslag;
- langdurige perioden met veel neerslag; te denken valt aan zes tot acht weken;
- wolkbreuken in het zomerseizoen, waarbij in één uur meer dan 50 mm neerslag valt.

Fig. 20 Wateroverlast in de Hartkamp (Raalte) na een wolkbreuk in de zomer.

Klimaatveranderingen brengen risico's met zich mee, en er zijn veel oplossingen. Deze zijn echter soms technisch geavanceerde en dure oplossingen. GemeenteBelangen staat op het standpunt dat risico's tot op zekere hoogte acceptabel zijn. Niet alle gevolgen kunnen voorkomen worden, af en toe een onderlopen straat af en toe is niet te voorkomen.

Desondanks kunnen we veel doen. Zo kunnen we bijvoorbeeld met waterbergingen in de kernen problemen op een mooie manier oplossen. Dit moet per wijk en kern onderzocht worden, in overleg met de inwoners. Dit geldt niet alleen voor nieuw aan te leggen wijken, maar ook voor de herinrichting van oudere wijken, waar aandacht besteed moet worden aan het ontkoppelen van de hemelwaterafvoer en de aanleg van waterbergingen.

We moeten daarnaast een bewustwording creëren bij onze inwoners, maar ook bij bedrijven. Minder 'verstenen' van tuinen, maar ook van bedrijfsterreinen, zorgt ervoor dat het water meer de grond in kan trekken en er minder water in één keer afgevoerd moet worden. Dit voorkomt wateroverlast. Aan

de andere kant krijgen we ook te maken met extreme droogteperioden. Dit vraagt om nieuw beleid: niet alleen het water snel kunnen afvoeren, maar ook kunnen vasthouden. GemeenteBelangen staat ook hier voor bewustwording en zelfverantwoordelijkheid. Dit kan ondersteund worden met ad hoc campagnes in droogteperiodes: *'Hoe vaak douch jij?' 'Is jouw gras nu nog steeds groen?'*

Naast de gemeente speelt het waterschap hier een grote rol. GemeenteBelangen vindt het daarom van belang een goede communicatie te hebben met het waterschap. Wat speelt er op regionaal niveau dat van belang is voor onze gemeente? Daarnaast willen wij ook het waterschap 'voeden' met ontwikkelingen in onze gemeente. GemeenteBelangen heeft daarom met andere lokale partijen de waterschapspartij 'GemeenteBelangen Drenthe-Overijssel' opgericht. Bij de laatste verkiezingen in 2018 heeft deze partij drie zetels in het bestuur van het waterschap bemachtigd.

15. Energietransitie

Wat is het?

De energietransitie is de overgang van het gebruik van fossiele brandstoffen (aardolie, aardgas, steenkool) met een hoge CO₂-uitstoot naar een circulaire economie met een zeer lage CO₂-uitstoot. De transitie heeft vooral te maken met het opwekken van elektriciteit en warmte en moet leiden tot een energieneutrale gemeente Raalte in 2050.

Een deel van het beleid rondom de energietransitie ligt bij de gemeenten. Dit heeft vooral betrekking op wonen (aardgasvrije wijken), landbouw en landgebruik en opwekking van warmte en elektriciteit (zonne- en windenergie).

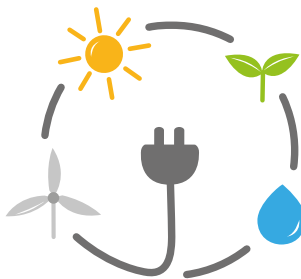

Fig. 21 Energie uit andere bronnen.

Standpunt GemeenteBelangen

- In 2050 is Raalte in de duurzaam of energieneutraal. Dit houdt in dat de gemeente Raalte zelfvoorzienend is waarbij energiebesparing en energieproductie de belangrijkste doelstellingen zijn.
- De energietransitie staat niet los van andere ontwikkelingen, zoals woningbouw en circulaire landbouw. Er moeten wat betreft de openbare ruimte keuzes gemaakt worden voor de lange termijn. Inwoners moeten begrijpen waarom het landschap door deze ontwikkelingen verandert en aanpassingen moeten niet als een verrommeling gezien worden.
- Het succes van de energietransitie staat of valt met de bereidheid van inwoners om er een bijdrage aan te leveren. GemeenteBelangen staat daarom voor een goede communicatie. Vertel het samenhangende verhaal, betrek de inwoners bij beleidsontwikkeling en besluitvorming en luister naar de inbreng van inwoners. We ondersteunen lokale initiatieven, die draagvlak creëren en de lusten en lasten eerlijk in de gemeenschap verdelen. Maak duidelijk wat het de inwoners oplevert.
- Mensen maken zich zorgen over de betaalbaarheid en haalbaarheid. Voor de één is verduurzaming van de woning wel te betalen, maar de ander heeft een kleine beurs en een oude woning. Geef deze groep achterblijvers meer prioriteit door hen te ontzorgen bij het regelen van leningen of subsidies. Streef naar woonlastenneutraliteit.
- Het vertrouwen van inwoners in informatie van de gemeente over de energietransitie en de daarbij behorende kosten is laag. Inwoners hebben meer vertrouwen in consumentenorganisaties en wetenschappelijke onderzoeksinstituten. Ook inwoners die al kennis en ervaring hebben opgedaan, worden vaak gebruikt als vraagbaak. Zet deze bewoners in als energietransitie-ambassadeurs om een wijk- en straatgerichte aanpak te faciliteren. Geef daarbij duurzaamheidsgroeperingen of energiecorporaties een financieel coördinerende rol.
- Energie speelt op allerlei terreinen een rol. Deze beleidsterreinen moeten op het gebied van energie met elkaar verbonden worden. Zo hebben bijvoorbeeld woningbouw en energieopwekking veel met elkaar te maken. Het één moet niet aangepakt worden zonder het

ander. De rol en positie van duurzaamheidsgroeperingen en energiecorporaties moet meer versterkt worden.

- Technologische ontwikkelingen moeten gevolgd worden. Als er bruikbare innovaties zijn, moeten we daar flexibel op inspelen.
- GemeenteBelangen vindt het belangrijk dat we inzetten op samenwerking over de gemeentegrenzen heen. Onderzoek in hoeverre grootschalige energieprojecten gezamenlijk met meer gemeenten gerealiseerd kunnen worden. Datzelfde geldt ook voor een duurzame warmtevoorziening in West-Overijssel. Welke keuzes ten aanzien van bronnen en technieken kunnen worden gemaakt? Sluit aan bij de ontwikkelkracht van de Regio Zwolle en zoek de samenwerking.
- De provincies Gelderland en Overijssel werken samen in 'Living Labs'. In deze 'labs' worden initiatieven ontwikkeld op het gebied van lokaal duurzaam opgewekte energie. Dit biedt kansen qua werkgelegenheid.

16. Biodiversiteit

Wat is het

Biodiversiteitsverlies is de afname van soortenrijkdom bij planten en dieren. De biodiversiteit is in Nederland in de twintigste eeuw behoorlijk gedaald, ondanks beleid om dit tegen te gaan. Er is veel oorspronkelijke natuur verloren gegaan. Door landgebruik voor andere functies en versnippering van de overgebleven natuurgebieden is de populatieomvang van veel inheemse soorten gedaald en soms helemaal verdwenen. De huidige inspanning is erop gericht om het aantal soorten en habitatten dat in goede staat van instandhouding verkeert te verhogen. Toch zijn de zorgen niet voorbij. Het aantal boerenlandvogels gaat nog steeds achteruit en ook het aantal insecten staat zwaar onder druk, onder meer door intensivering van de landbouw.

Standpunt GemeenteBelangen

De biodiversiteit staat onder druk. In onze jeugd hoorden we op warme zomeravonden een krekelconcert, huismussen vlogen in troepen van tientallen vogels door de achtertuin en vlinderstruiken waren afgeladen met dagpauwogen en kleine vossen. Ook is het aantal wilde plantensoorten zienderogen achteruit gegaan. Korenbloem en zelfs een gewone soort als rode klaver is niet meer 'gewoon'. Door intensivering en uniformering van de landbouw en het gebruik van bouwtechnieken die niet altijd rekening hielden met de natuur, is de soortenrijkdom verminderd. Toch is het niet alles kommer en kwel. De ooievaar is weer een gewone vogel, roofvogels zie je overal en er zijn hier en daar initiatieven om kruidenrijke bermen en stroken aan te leggen.

Fig. 22 Een zwartsprietdikkopje in de berm van de N348 bij Raalte, tien jaar geleden. Nu niet meer te vinden.

Ook bij dit onderwerp is het van belang te bepalen wat je cirkel van invloed is. Daarnaast spelen naast belangen op het gebied van natuur en toerisme in het buitengebied landbouwbelangen een rol. Een agrariër moet een gezonde bedrijfsvoering kunnen handhaven. Toch zijn er binnen deze kaders veel mogelijkheden. Op dit moment zijn initiatieven op het gebied van biodiversiteit vaak ad hoc. Een gemeentelijk plan om biodiversiteit te bevorderen, is daarom noodzakelijk om initiatieven en maatregelen in een kader te plaatsen en structureel te maken. Een indeling die gebruikt kan worden is door te kijken naar:

- verschillende gebieden: landbouwgebieden – natuurgebieden – kernen;
- initiators: overheid – instanties – agrariërs – inwoners.

Het buitengebied

In landbouwgebieden is er over het algemeen weinig biodiversiteit. Op akkers waar maïs en gras gekweekt wordt, zal er weinig veranderen. Vanuit het rijk en de provincie zijn er regels voor wat betreft uitstoot waarbinnen agrariërs hun bedrijf uitoefenen. Door een continu overschot van stikstof en fosfaten zijn aangrenzende stukken grond ook te voedselrijk. Denk hierbij aan natuurgebieden, maar ook aan wegbermen. Door dit overschot groeien bepaalde planten sneller dan andere, die daardoor verdrongen worden. Toch zijn er veel mogelijkheden:

- In hoeverre steunt en promoot de gemeente Raalte natuurvriendelijk boeren als in Lierderholthuis? Hieronder staan twee links naar indrukwekkende initiatieven:

<https://www.redderijkeweide.nl/boer/marcel-strijtveen/>

<https://www.destentor.nl/olst-wijhe/salland-test-natuurinclusief-boeren~acd3ad85/>

- De gemeente kan als wegbeheerder een beleid opstellen om kruidenrijke wegbermen aan te leggen en te beheren. Dus niet alleen genoeg nemen met een groene grasstrook met paardenbloemen langs de weg.
- Stimuleer initiatieven zoals de aanleg van kruidenrijke randen van akkers en weilanden, het plaatsen van nestkasten en andere nestfaciliteiten voor vogelsoorten die onder druk staan, enz. Maak duidelijker voor de inwoners wat de subsidiemogelijkheden zijn en bij welke instantie men deze kan verkrijgen. Ondersteun als gemeente ook initiatieven met een passende subsidie.
- Speel een actieve rol in zones rondom natuurgebieden om zo de infiltratie van voedselrijk water e.d. te voorkomen en terug te dringen. Bij een aantal natuurgebieden gebeurt dit al.

De kernen

In de kernen is veel te winnen op het gebied van huisgebonden dieren en insecten. Denk bij het eerste aan mussen, gierzwaluwen, vleermuizen, enz. Huiseigenaren spelen hierbij dus een grote rol: woningcoöperaties en particulieren. De insectenhoeveelheid en -diversiteit kan gestimuleerd worden door de aanleg van insectvriendelijke struiken en kruidenrijke zones. Een mooi voorbeeld is de zone die aangelegd is in het driehoekje Westdorplaan – Kastanjelaan en het fietspad in het verlengde van de Deventerstraat. Naast particulieren kan de gemeente hier ook een rol spelen.

Een middel hierbij is de Wet Natuurbescherming. Bij elk bouwplan en elke renovatie moet er een huisgebonden soorteninventarisatie plaatsvinden. Ruimschoots voor de uitvoering van plannen moeten er vervangende faciliteiten zijn voor de aangetroffen diersoorten. Salland Wonen heeft hier als huiseigenaar het initiatief in genomen en hangt bij renovatieprojecten bijvoorbeeld nestkasten voor vleermuizen en gierzwaluwen op. Op basis hiervan krijgt Salland Wonen een ontheffing. De Wet Natuurbescherming geldt ook voor de particuliere huizenbezitter. Deze is hier echter vaak niet van op de hoogte. Dit alles geeft verplichtingen en mogelijkheden om de biodiversiteit in kernen te behouden en te verhogen:

- De gemeente maakt een soorteninventarisatie voor particulieren in de kernen en vraagt een ontheffing aan als particulieren willen (ver)bouwen. Zij gaat hierbij samenwerken met Salland Wonen. Deze instelling heeft aangegeven graag samen te werken op dit gebied. De gemeente was hier echter afwerend in omdat er geen geld voor was gereserveerd in de begroting. Als coalitiepartner kunnen we deze kans niet laten liggen!
- Zowel Salland Wonen als de gemeente hebben veel kleine stukjes grond in de wijken liggen als 'overhoekjes'. Maak hier kleine, kruidenrijke insectvriendelijke hoekjes van en betrek bewoners hierbij: maak vrijwilligers verantwoordelijk. Dit past ook in het kader van 'Groen, samen doen'. Salland Wonen is bereid hierover het gesprek aan te gaan.
- Zorg voor bewustwording bij de inwoners. Plaats bordjes in kruidenrijke zones en hoekjes: 'Dit is een insectvriendelijke zone, mogelijk gemaakt door Gemeente Raalte en ...' Salland Wonen heeft

de ervaring dat wanneer de huizen van mensen gerenoveerd worden, de tuin ook aangepakt wordt. Daarnaast willen mensen die een tijdelijke nestkast van Salland Wonen hebben gekregen, deze vaak behouden en voelen zich eigenaar en verantwoordelijk. Geef als stimulans een pakketje met vijf vaste, bijvriendelijke planten en een potje zaad, of een kleine subsidie als men tegels wil vervangen door groen. Op dat moment moet er ook een folder ontwikkeld zijn over een duurzame tuin: minder verharding, meer groen en meer insectvriendelijke planten. Ontwikkel zo'n folder in samenwerking met andere belanghebbende partijen.

- Inventariseer groene verbindingzones en ga deze opwaarderen. Een voorbeeld is de geluidswal van de N348 achter de Saffraan en Bevernel. Nu een rommelzone met veel dood hout, eenvoudig om te vormen tot een echte, natuurlijke boszone met kenmerkende planten.

Fig. 23 Een stenhommel op gezaaide kruiden bij de boswal langs de N348.

- Het afkoppelen van regenwater is al in gang gezet, maar investeer desondanks meer in de vervanging van gemengde rioolstelsels door gescheiden rioolstelsels. Op deze manier komen er veel minder watervervuilende en vooral nutriënten in het oppervlaktewater terecht. Dit zorgt op zijn beurt voor een hogere waterkwaliteit, wat ten goede komt aan de biodiversiteit.

Conclusie: neem als gemeente in de kernen veel meer een voorbeeldfunctie aan. Leg actief natuurvriendelijke zones aan, zoek de samenwerking met andere partijen, ga actief voorlichten en maak ruimte in de begroting. Op deze manier wordt de gemeente een positieve voortrekker die laat zien dat een toename van de soortenrijkdom iets van iedereen is en dat een ieder een rol kan spelen.